

GŁOS POLSKI

Dziennik polityczny, społeczny i literacki.

PRENUMERATA:

Miesięcznie Mk. 5.50. Kwartalnie Mk. 16.50. Za odnośne dopłaca się 50 fen. miesięcznie.
 Prenumerata przez pocztę miesięcznie Mk. 6.50. Kwartalnie 19.50.
 Cena numeru pojedynczego 30 fen.

Redakcja i Administracja w Łodzi:
 Piotrkowska 106. Telefon 199.
 Telefon w Warszawie 609.

OGŁOSZENIA:

Zwyczajne: 75 fen. za wiersz petlowy jednoszpaltowy na stronie sześć szpalt.
 Drobne: 12 fen. za wyraz, najmniej 1.20 Mk.
 Nadesłane: przed tekstem 2.50 Mk., w tekście 3 Mk., po tekście 1.20 fen. za wiersz petlowy (str. 4 szp.)
 Nekrologi: 1.25 Mk. za wiersz petlowy (str. 4 szp.)

1-szy obraz obecnego sezonu 1919|1920.

Casino

Pierwszej Warsz. wytwórni kinem. „SFINKS“.

KRYSTA...

(Miłość i śmierć)

Współczesny dramat życiowy w 6-ciu wielkich aktach.

Osoby główne:

Janina Szylinżanka
 K. Junosza-Stepowski
 J. Węgrzyn.

Początek przedstawień o 3 godz.

Dom Komisowo-Ekspedycyjny

Głowińscy, Jareccy i Markowicz

w WARSZAWIE,

ul. Małewki № 2-A. WŁASNE SKŁADY

tel. 132 — 73
 157 — 67
 124 — 05

w Warszawie
 Bielańska Nr. 16,
 tel. 83 — 05.

ODDZIAŁY: Częstochowa, Prus.-Herby, Sosnowice, Katowice, Mysłowice, Granica-Szczakowa, Aleksandrów, Toruń, Mława-Itłowo, Gdańsk.

Załatwia wszelkie czynności, wchodząco w zakres ekspedycji, cienie, transportowanie, magazynowanie, asekuracja i inkaso.
 Przyjmujemy wszelkie tow. na sprzedaż komis. na dogodnych warunkach.

Rocznica wielkich dni.

Rocznica wyzwolenia.

Rok czasu, który upłynął od listopadowych wypadków, to zaś mało, aby we właściwej perspektywie ujrzeć te światowohistoryczne zdarzenia. Nasze pokolenie, które je przeżyło, było i jest jeszcze ciągle głównym aktorem w rozgrywającej się historycznej tragedji, odnosi się do niej przede wszystkim uczuciowo, a nie refleksyjnie. Jeżeli zaś także na codzienny użytek przychodzi refleksja, to nie mają one jeszcze nic wspólnego z przedmiotem bezosobistego rozważaniem, lecz są tylko ujęte w formę takich czy innych sądów uczuciowych.

Naród polski ma szczęście należeć do tej grupy narodów, u których wypadki zesioroczne obudziły uczucie radości i tryumfu. Dla nas były one przede wszystkim wymiarem sprawiedliwości dziejowej. Niezachwianą wiarą w taką sprawiedliwość żył nasz naród przez półtora wieku niewoli i rozdarcia. Wiara ta dawała mu tę dziwną siłę wytrwania i przetrwania. Promień jasny tej wiary przeprowadzał nasz naród przez najbardziej ciemne i ponure okresy naszej niewoli. Ta wiara narodowa nie była martwą, nie była tylko jałową kontemplacją, pustą mistyką. Była to wiara żywa, wiara czynów. Każde pokolenie składało na ołtarzu tej wiary ofiarę krwi i mienia. Każde miało ją tak silną, tak żywą i tak bezpośrednią, że spełnia się zapowiedź naszych proroków narodowych gotowe było oczekiwać lada dzień, lada godzinę.

Aż wreszcie rok temu przyszedł ten dzień i ta godzina. Dwa mocarstwa rozbiórowe legły w tytanicznej walce. Trzecie zgola rozspalało się w gruzy. Potrójne kajdany spadły z Polski. Wstała wolna i zjednoczona. C całego ogromu tego faktu nie umiemy jeszcze objąć myślą spokojną i rozważającą ściśle. Nazywamy go więc „cudem“, jakkolwiek nie był to cud, lecz konieczna i oczywista konsekwencja wypadków, które wypełniły wojnę światową i którymi się ta wojna zakończyła. Mamy serca pełne najgłębszego wzruszenia i radości z powodu tego cudu. Ale w głosach naszych jasności jeszcze niema.

I nie ma w tem nic dziwnego. W całej historii naszej nie było pokolenia, któreby w ciągu kilku lat przeżywało takie zmiany, któreby w zakresie uczuć i wyobrażeń przebiegło drogą tak ogromną i tak niezmiernie rozmaistą, a trudną. Od koncepcji rosyjskiej, czy austriackiej, które przy całym antagonizmie wzajemnym miały tę wielką ze sobą wspólność, że były wyrazem przekonania o konieczności godzenia się z faktami i kompromisów z wrogami, aż do iszczącej się teraz: możliwości odbudowy całego wolnego przedrozbiórowego państwa polskiego — to droga chyba najdłuższa, jaką naród w swoich wyobrażeniach o własnej przyszłości i o zadaniach jej przeżyć, mógł. Narodowi naszymu wy-

padło drogę tę odbyć w ciągu niecałych dwóch lat. Do dnia 11 marca 1917 roku, kiedy to car Mikołaj II usunięty został z tronu, pełną aktualność zachowywały te koncepcje, z którymi naród nasz poszedł na wojnę. Razem z upadkiem Rosji runęła w Polsce koncepcja rosyjska. Antytezą jej — koncepcja austriacka, czy zgola „centralna“ przetrwała jeszcze przeszło rok czasu, ponieważ interes narodu nakazywał, aby także i te możliwości, na których się ta koncepcja opierała, mogły być w danym razie wykorzystane. Ze zaś te możliwości były, o tem świadczy niezbita historia nawet w tej zaczątkowej postaci, w której my współcześni znać ją możemy.

Ale ostatecznie runęła Austria. Legły pobite Niemcy. Także i druga koncepcja polska, zrodzona w niewoli i do warunków niewoli zastosowana upadła w drodze nie rozumowań, ale faktu. A z pod osłonek uwiedłych i zeschniętych orientacji i koncepcji niby z pośród skorup rozbitego jaja, wyleciał w przestwór orzeł srebrnopióry. Orzeł wolności i całości. I oto odrazu wzbił się w górę tak wysoko, że cały świat ogarnęło zdumienie. Nie minął rok, a staliśmy się jednym z najpoważniejszych w danych warunkach czynników politycznych i militarnych Europy. Obok wolności i zjednoczenia los dał nam jeszcze koniunkturę niebywałą, dał nam szanse działania niezwykle, które obymy tylko umieli jak najlepiej wyzyskać.

Ale także i ta cudownie rozwinięta róża wolności miała i ma jeszcze swoje kolce. Zaraz nazajutrz po obudzeniu się wolnymi, musieliśmy stanąć w obronie polskiego Lwowa, byliśmy zniewoleni dożyć niecała dnia obrony piastowskiej ziemi Cieszyńskiej. Osiągnęliśmy jedno i drugie. Pod wieloma względami posunęliśmy się dalej, niż najśmielsi nawet przed rokiem marzyli. W Godymimowem Wilnie polska myśl państwowa odbudowuje z usilną pilnością swoje wiekowe ostoje. Daleko na wschodzie, na Białej Rusi kładzie się fundamenty pod polską wspólnotę państwową. Jest to wiele, niezmiernie wiele. A jednak wszyscy wiemy, że nie wszystko. Tak jak w pierwszej części tego okresu mogliśmy stwarzać tylko koncepcje, a nie mieliśmy faktów, tak dzisiaj stwarzamy fakta, a nie mamy jeszcze koncepcji. Przy całej niedogodności takiego braku, powinniśmy rozumieć, że porządek: najpierw fakta, a potem koncepcje, jest porządkiem naturalnym, właściwym narodom wolnym i najwybitniej charakteryzującym tę wolność. Tylko niewolnicy, ograniczeni do marzeń, snują najpierw plany, a potem z niepokojem spoglądają, czy kto inny zdecydował się stworzyć odpowiadające im fakty. Wolność, to nie co innego, jak dzierżenie własnego losu we własnych rękach. Mielibyśmy go przed rokiem. Musimy go trzymać mocno. Do tego zaś potrzeba nie tyle koncepcji, ile przede wszystkim faktów. Stwarzajmy je dobre i ładne, a koncepcje wytworzą się same.

Fabryka Skrzyń N. M. GUTERBAUMA, Piotrkowska № 26.

Nowy re-nut na skrzypce pertuar lub mandolinę w łatwym układzie. Dotychczas wyszły 75 numerów, między innymi Czardaszka, Madelon, Foxtrot, arje operowe, pieśni ze słowami i wszystkimi tańca salonowe i t. p. — Cena 1 mk.
 Poleca skład instr. muzycz.
G. TESZNER,
 Piotrkowska № 34.

Nadchodzi zima, a z nią wracają do domów
KAPS
Szczury i myszy
 Stosujcie 784
KA PS, który bezwzględnie łępi szczury i myszy
 Żądać w aptekach i składach aptecznych.

Zawiadomienie.
 Dowiedziawszy się o tendencyjnej treści odczytu p. CZERBARA na temat Mord rytualny, niniejszym komunikujemy to odczyt powyższy w Sali Koncertowej zupełnie nie odbędzie się. 805-1
 Zarząd Sali Koncertowej.

PLANY M. ŁODZI
 SA DO WYBACIA
 w Drukarni i Hurtowym Składzie Papieru A. J. Setrowski, Łódź, Piotrkowska № 55.
 254 TELEFON 354. 803-1

Olga z Ansorgerów Ewald
 Oskar Friese
 zaręczeni.
 Łódź, w Listopadzie 1919 r.

Od wydawnictwa.
 Wobec wciąż wzrastających kosztów wydawniczych, wydawnictwo „Głosu Polskiego“ widzi się zmuszonym podnieść od dnia 15 listopada ceny ogłoszeń. Jak dotychczas „Głos Polski“ był najtańszym piśmie ogłoszeniowym, pomimo swej największej poczytności w Łodzi. Obecnie podwyższone ceny nie przekroczą wszakże cen ogłoszeń w innych piśmie łódzkich. Ogłoszenia od dnia 15 listopada kosztować będą:
 I strona za wiersz . . . . . 3 mrk.
 W tekście . . . . . 4 „
 Nekrologi . . . . . 150 fen.
 Nadesłane (po tekście) za wiersz 2.25 „
 (Ogłoszenia powyższe liczą się przy 4-ech łamach na kolumnie).
 Ogłoszenia zwyczajne za wiersz 90 fen. (Kolumna ogłoszeń zwyczajnych liczy 6 łamów).
 Ogłoszenia drobne za wyraz 15 fen. (Najmniejsze ogłoszenie drobne kosztuje 1 mrk. 20 fen.).
 Ogłoszenia zamiejscowe liczą się o 10 proc. drożej.

Jest jeszcze druga wielka dziedzina trosk i niepewności — dziedzina zagadnień wewnętrznego ustroju państwowego i społecznego. — Zmartwychwstanie Polski przy padło na czas głębokiej przebudowy socjalnej całego społeczeństwa cywilizowanego. Odbija się ona wśród wstrząszeń, wśród wszelkiej udręki. — Wielkie bowiem rzeczy nie dokonywały się nigdy inaczej. Potrzeba, abyśmy nie wyobrażali sobie, że potrafimy gdziekolwiek przed temi udrękami się schronić, że zdolamy czas burzy i parcia w jakimś ustroju przeczekać. Na nic nie zda się płakom chować głowy pod skrzydła, kiedy lasy płoną. A teraz płoną lasy, naprawdę płoną. Wraz z odbudową państwa wypadło nam przebudować społeczeństwo. — Kombinacja ze wszystkich możliwych do pomyślenia — najtrudniejsza. Ale ona musi być przyjęta tak, jak jest. Nie usuniemy jej, ani nie ułatwimy, przestraszywszy się tylko i zalamawszy ręce.

Potrzeba rzeczywistości śmiało zajrzeć w oczy i mocno wziąć się z nią za bary. — Wszystkie narody stoją przed takimi samymi lub jeszcze bardziej zawiłymi problemami społecznymi. My jednak należymy do tych szczęśliwych, które siłę do podjęcia i rozwiązania tych problemów czerpać mogą w świadomości zwycięstw, w świadomości cudownego ziszczenia się najśmielszych marzeń i najgórniejszych celów.

Rozpamiętajmy ten cud, obchodźmy go dokoła z jasno płonąca lampą rozumu i z pochodnią gorejącego radością serca. Albowiem w cudzie tym najgłębsze źródło naszej siły, naszej energii i naszej twórczości. Potrzeba tylko czerpać z niego. A z pewnością wystarczy nam na wszystkie, nawet najtrudniejsze zadania w teraźniejszości i przyszłości.

Rok temu.

Mija pierwsza rocznica niepodległości Polski. Wprawdzie już 5 listopada 1917 roku słynnym aktem dwóch dzisiaj ex cesarzy utworzono niepodległą Polskę, ale przekonaliśmy się na własnej skórze, że była to zwykła pruska komedia, komedia, gdyż jej istota nie była dla nas tak tragiczną. I oto w rok po tej głupiej maskaradzie zawitał dzień, w którym naród nasz ostatecznie wziął sobie to, co mu się od wieku należało, a co tak zdradziecko z rąk mu wyrwano i pod lasem bagnietów w ciągu stulecia strzeżono. Właściwie więc dzień 10 i 11 listopada 1918 roku jest dniem tego największego ze świąt narodowych. Pierwszą jego rocznicę cała Ojczyzna obchodzić będzie z należytym pietyzmem. Ale nie od rzeczy będzie przypomnieć, jaki przebieg miało wrzucenie obcej przemocy w Łodzi i stolicy.

W Łodzi.

Miasto nasze dopiero w poniedziałek 11 listopada zaczęło przeprowadzać akcje uwalniania się z pod władzy najeźdźców.

W dniu tym burmistrz na naradzie w magistracie oświadczył, że prezydent policji zgodził się na przekazanie miastu wszystkich urzędów i władz policyjnych i na oddanie w posiadanie miasta zasobów żywności, oraz broni, jaką policja rozporządza. Na tejże naradzie postanowiono z byłych wojskowych-polaków utworzyć milicję pod dowództwem gen. Surn-Masalskiego i komitet bezpieczeństwa publicznego. W tym samym czasie opieczętowano pocztę i ustawiono przy niej polskie posterunki. Na naradzie z przedstawicielami stronnictw delegacji przyrzekli swe poparcie przy uspakajaniu ludności i oświadczyli, że cała władza nad milicją miejską winna spoczywać w rękach nadburmistrza.

Tymczasem na mieście rozbrajano żołnierzy i oficerów niemieckich. Nągół okupanci pozwalali sobie odbierać broń i tylko w kilku miejscach doszło do strzelaniny, która spowodowała niestety szereg ofiar.

O godz. 9-ej wieczorem na Nowym Rynku padły od strzałów pruskich trzy trupy i kilku ciężko rannych. Nad wieczorem pojawili się na ulicach dowódcy i członkowie organizacji P. O. W. uzbrojeni w karabiny i rewolwery pełniąc straż bezpieczeństwa. O godz. 10-ej wieczorem niemiecy urządzili jeszcze jedną próbę opanowania sytuacji. Na ul. Piotrkowskiej zjawili się silne oddziały żołnierzy niemieckich z najeżonymi bagnietami. Około Grand Hotelu ustawiono karabiny maszynowe. Jednakże do starć poważniejszych nie doszło, albowiem wartownicy i żołnierze niemieccy otrzymali od swych władz dyrektywy w sensie zachowywania bezwzględniego spokoju. Patrole te były właściwie demonstracją, albowiem o tym samym czasie delegacja niemieckiej rady żołnierskiej i urzędniczej

odbyli naradę z przedstawicielami wojska polskiego i partii politycznych. Niemcy prosili burmistrza o pośrednictwo w sprawie porozumienia się z miejscowym społeczeństwem, co im też zostało przyrzeczone.

Jako wynik tych narad we wtorkowych wydaniach pism ukazała się odezwa orzecznictwa wojskowych, wzywająca do zachowania zupełnego spokoju i nieatakowania pozostałych w Łodzi niemieców.

We wtorek miejskie władze przejęły większość urzędów i odbyło się posiedzenie Rady Miejskiej. Nadburmistrz zawiadzał relacje z sytuacji i wybrał komisję złożoną z 10 radnych dla objęcia instytucji i uporządkowania spraw gospodarki komunalnej.

W środę odbył się pogrzeb ofiar, które padły podczas rozbrajania niemieców. Smutny ten akt zamienił się w potężną i wspaniałą manifestację narodową, w której udział wzięła cała Łódź polska.

Jak już zaznaczyliśmy wyżej rozbrajanie miało przebieg spokojny, czego najlepszym dowodem jest to, że w poniedziałek odbył się koncert symfoniczny i grał teatr.

Życie potoczyło się zwykłym trybem, chociaż jeszcze przez dłuższy czas odbywało się przejmowanie urzędów, względnie zajmowanie placówek, opuszczanych przez okupantów.

W Warszawie.

W stolicy rozbrajanie rozpoczęło się w niedzielę, dnia 10 listopada. Przebieg rozbrojenia i wypadków janińczych dni był daleko gwałtowniejszy i krwawszy niż w Łodzi. Przyczyniła się do tego przede wszystkim bardziej nieprzejednana postawa wojska niemieckiego, ale też i stanowisko żywołów skrajnych, które usiłowały z ogólnego zametu wytworzyć korzystną dla siebie sytuację i opanować stolicę. Takie starcia z komunistami i krystającymi z położenia metami społeczeństwa miały miejsce przy ulicy Chłodnej, Białołękiej, Królewskiej, Siennej.

Poza tem w całym mieście zdarzały się sporadyczne wypadki napadów na pojedynczych żołnierzy i oficerów polskich. Wojsko wraz z ludnością rozpraszało jednak wszędzie napastników i anatytyczne nie usposobionych manifestantów, przy czem padło kilka trupów i rannych z wśród elementów wyrotowych.

Do poważniejszego zajścia z wojskiem niemieckim przyszło w Alejach Jerozolimskich gdzie pochód, złożony przeważnie z młodzieży, usiłował zbroić oficerów i 4 żołnierzy niemieckich, jadących tramwajem. Jeden z żołnierzy odpowiedział strzałami, które zabiły jedną osobę, a kilka poraniły. Wówczas z tłumu zaczęto strzelać z rewolwerów do przechodzących wojskowych niemieckich. Niebawem na miejscu starcia zjawili się karabiny maszynowe, a patrole bez użycia siły rozpraszały grupy przechodniów.

Poza tem wieczorem młodzież obrła sobie posterunek przy dworcu wiedeńskim i rozbrajała wyjeżdżających wojskowych niemieckich. Przytem ktoś z tłumu strzelił do niemieckiego wartownika przed dworcem, na co żołnierze niemieccy odpowiedzili salwami, raniąc kilka osób z publiczności.

W niedzielę wieczorem oddział wojska polskiego zajął Belweder, a odział milicji — wydział policji kryminalnej w ratuszu. W nocy żołnierze polscy opanowali bez trudności oddział niemieckich samochodów wojskowych.

W poniedziałek od rana rozpoczęło się zajmowanie i przejmowanie urzędów wojskowych i komunalnych.

Uroczystości dzisiejsze.

W Radzie Miejskiej.

Posiedzenie uroczyste Rady Miejskiej ku uczczeniu rocznicy uwolnienia Polski od najeźdźców odbędzie się o godz. 4 popoł. w sali posiedzeń Rady Miejskiej ul. Średniej Nr. 14.

Bilety wejścia (w ograniczonej ilości) przesłane zostały frakcjom radzieckim do podziału pomiędzy wyborców.

W kościele Sw. Stanisława Kostki.

Program rozlokowania delegacji w kościele Sw. Stanisława Kostki jest następujący: W prezbiterjum członkowie Komitetu, Duchowieństwo, przedstawiciele władz, członkowie Rady Miejskiej, magistratu itp. Wejście przez zakrystię z lewej strony. Weterani i inwalidzi wchodzi głównym wejściem i umieszczają się w głównej nawie przed krakami. Przedstawiciele szkół powszechnych wchodzi głównymi drzwiami i umieszczają się w lewej kaplicy.

Delegacje szkół średnich żeńskich wchodzi głównymi drzwiami i umieszczają się z lewej strony pomiędzy amboną i wielkim ołtarzem.

Delegacje szkół średnich męskich — z prawej strony pomiędzy zegarem a ławkami.

Wszystkie inne delegacje — umieszczone będą w głównej nawie w dwóch rzędach.

Dla publiczności wejście bocznymi drzwiami do bocznych naw.

Program:

- 1) Policja konna i piesza formuje się na ul. Piotrkowskiej przed kościołem.
- 2) Straż ogniowa wychodzi z kościoła i dołącza się do kolumny.
- 3) Członkowie komitetu, duchowieństwo, władze, Rada Miejska, magistrat i t. d.
- 4) Weterani i inwalidzi.
- 5) Delegacje szkół powszechnych, oraz szkół średnich żeńskich i męskich.
- 6) Harcerze i „Sokół” — formują się na omentarzu w miejscu, gdzie stał dzwon „Zygmunt”.
- 7) Kolejarze, pracownicy kolejek dojazdowych i tramwajarzy, ustawiają się na omentarzu kościelnym z lewej strony, czolem do ulicy Piotrkowskiej; za nimi dokoła kościoła stają:
- 8) Instytucje państwowe.
- 9) Cechy formują się na omentarzu z prawej strony kościoła, czolem od Piotrkowskiej.

Komunikat szefa sztabu generalnego z d. 8 listopada.

Front litewsko-białoruski.

W rejonie Bieloje i Kamienia w dalszym ciągu silna działalność bojowa. Pod Homlem (na południe od Połocka) oddziały nasze zdobyły w walce 3 działa z jaszczykami.

Na południe od Bobrujska, lokalny atak nieprzyjacielski pod Bubnowką odparto. Na całym odcinku frontu od Dżisny po Borysów ożywiona działalność wywiadowcza.

Front wołyński.

Spokój.

W zast. szefa sztabu generalnego Haller pułk.

Pochwała dla wojsk wielkopolskich.

Poznań, 8 listopada. (PAT). Główne dowództwo sił zbrojnych b. zaboru pruskiego komunikuje: Dowódca frontu litewsko-białoruskiego generał Szptycki w rozkazie ogłosił następującą odezwę:

Do dowódcy wojsk wielkopolskich generała Konarzewskiego. Z radością otrzymałem wiadomość o świetnym zwycięstwie odniesionym przez pana generała na czele wojsk wielkopolskich uwięzionym nie tylko zajęciem poprzednich pozycji lecz zaszereżeniem tak znacznej i poważnej zdobyczy. Wyrażam panu generałowi i wszystkim oficerom i żołnierzom, biorącym udział w akcji moje najgłębsze uznanie i podziękowanie za świetne jej kierowanie i wykonanie.

Sprawa Galicji wschodniej w Radzie pięciu.

WIENIEŃ, 3 listopada (P. A. T). B. K. donosi z Paryża: Rada pięciu uchwaliła na posiedzeniu, odbytem w dn. 7 b. m., przekazać wniosek angielski w sprawie statutu dla Galicji wschodniej komisji dla spraw Polski. Jak wiadomo, Anglja nie zgodziła się na propozycję Paderewskiego, aby całą Galicję przyznać Polsce i domagała się przeprowadzenia plebiscytu.

Gen. Rozwadowski o sytuacji.

Współpracownik „Journal des Débats” rozmawiał z gen. Rozwadowskim szefem misji wojskowej w Paryżu. General wskazał, że polacy muszą nadal prowadzić wojnę z bolszewikami. Przypomniał, że Polska wciąż musi toczyć wojnę: naprzód z ukraińcami, popieranymi przez niemieców i austriaków, następnie z Czechami, którzy poibechtani przez awanturnika ukraińskiego Wasilkę, skorzystali z trudności w Galicji wschodniej, aby zagarnąć Śląsk Cieszyński, wreszcie z bolszewikami.

Na pytanie, czy armja Hallera przyczyniła się do powodzenia kampanji antybolszewickiej, odparł gen. Rozwadowski: — Tak, wiele zawdzięczamy w naszych sukcesach wojskom gen. Hallera, sfornowanym i wyćwiczonym we Francji. Ta usługa jest teraz powszechnie uznana. Ale pomimo wszystko, nasze położenie jest wciąż bardzo trudne. Bowiem Niemcy chcą wynagrodzić sobie na wschodzie swe straty na zachodzie, a istnieją jeszcze siły bolszewickie, które wprawiają w ruch niemiecy ręką niewidzialną, ale pewną Ber-

10) Stowarzyszenia, Związki i grupy zbierają się na ul. Placowej.

Akademja Uroczysta.

Akademja Uroczysta urządzona będzie o godz. 7 i pół wieczorem w lokalu Stow. handlowców polskich (Piotrkowska 108). Słowo wstępne, charakteryzujące znaczenie dnia 11 listopada 1918 r. wygłosi inżynier Zajęzkowski. Następnie hymn narodowy wykonają drużyna śpiewacza Stow. handlowców polskich, dalej program wypełnią produkcje muzyczne (skrzypce, fortepian i śpiew solowy), wreszcie komedia jednoaktowa „Noc listopadowa” w interpretacji amatorów.

U nauczycieli.

W dniu 11 b. m. o godz. 7-ej wieczorem w lokalu Związku nauczycieli szkół powszechnych Andrzeja 4, zarządzą uroczysty obchód z powodu rocznicy wyzwolenia.

Uroczystość ta połączona będzie jednocześnie z otwarciem Lekcji Pedagogiczno-Odczytowej.

Na program złożą się przemówienie okolicznościowe, referat p. Jana Brauna „O roli szkoły w odrodzonej Polsce” oraz część wokalnno-muzyczna.

lin stworzył silną armję i rozporządza obecnie prawie 800.000 ludźmi, potężnie zaopatrzoną, która zagrażają niepodległości państw bałtyckich i zamierzają poddać swej władzy Rosję. Odtąd, póki Niemcy nie będą ostatecznie oddzieleni od Rosji, samostniemnie Polski będzie niepewne. Armia polska jest obecnie czynnikiem iadu i choroby cywilizacji na wschodzie. Jest dumna, że może przyczynić się do pacyfikacji wschodu. Kampanja zimowa będzie dla nas ciężka. Armji naszej brak zaopatrzenia, butów i ciepłej odzieży. Jednakże prowadzimy dalej walkę, bo mamy poczucie, że pracujemy nie tylko dla uratowania siebie, lecz również dla ratowania cywilizacji europejskiej.

Z Rady najwyższej.

Paryż, 8 listopada. (PAT). Radio warsz. W piątek rano odbyło się posiedzenie Najwyższej Rady pod przewodnictwem Piłsusa. Rada najwyższa poleciła komisji dla spraw Polski przedstawić raport w sprawie projektowanego statutu dla Galicji wschodniej.

Komitet redakcyjny otrzymał zlecenie zbadania czy wywiezienie przez władze niemieckie z Gdańska znajdujących się tam różnego rodzaju materiałów jest zgodne z klauzulami traktatu wersalskiego.

Traktat pokojowy będzie ważny nawet bez podpisu Ameryki.

Nauen, 8 listopada (PAT). Rad. warsz. Wedle doniesień ze źródeł szwajcarskich Najwyższa Rada międzysojusznicza zdecydowała, że niezależnie od ratyfikacji traktatu pokojowego przez Stany Zjednoczone Ameryki północnej, traktat pokojowy ma użyć moc obowiązującą z dn. 20 b. m., a to nawet w tym razie, gdyby Wilson na skutek opozycji senatu był zmuszony odwołać traktat w imieniu Ameryki.

Nowy kurs zagranicznej polityki Anglii.

Lyon, 8 listopada (PAT). Rad. warsz. Komunikują o nowym programie polityki angielskiej, opartej na 4-ch głównych zasadach: przymierze z Francją, odbudowa Rosji, przyjaźń z Ameryką i współdziałanie z Japonją.

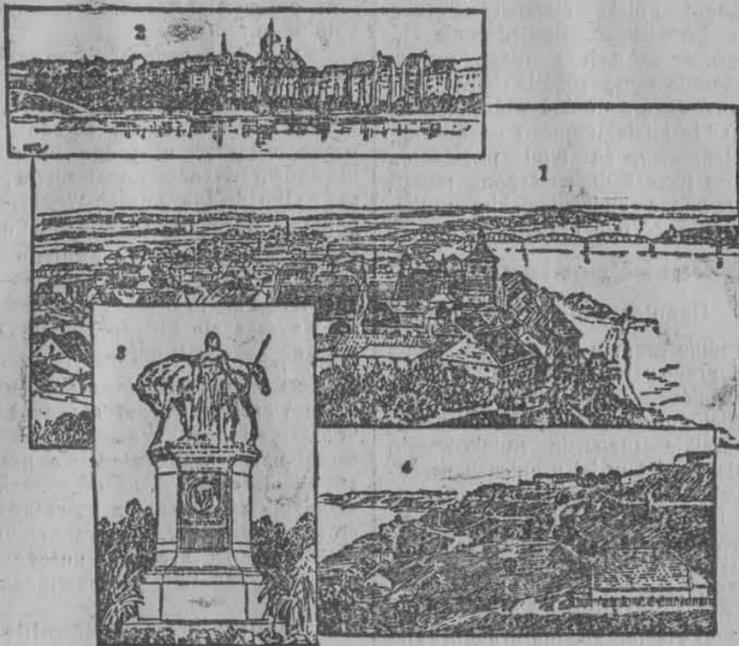
Austria ratyfikowała traktat pokojowy.

Paryż, 9 listopada. (PAT). Radio poznańskie. Prezes delegacji austriackiej złożył w czwartek na ręce sekretarza generalnego konferencji Dudasty dokument ratyfikujący traktat w Saint Germain opieczętowany i podpisany przez prezydenta austriackiego zgromadzenia narodowego. Do dokumentu tego dołączony był list, adresowany do prezydenta konferencji pokojowej, w którym rząd austriacki zobowiązuje się do lojalnego spełnienia wszelkich w traktacie przyjętych warunków.

Kto przyczynił się do wyzścia wojny.

Nauen, 8 listopada. (PAT). Radio warsz. W toku dalszego śledztwa prezydent Wermt zadał hylemu kanclerzowi rzeszy Bethmannowi-Hollwegowi następujące pytania: 1) Do jakiego stopnia ustąpienie sekretarza Stanów Zjednoczonych wywarło wpływ na postępowanie kan-

Przed zajęciem Grudziądza przez Polaków.

Zgodnie z warunkami traktatu pokojowego twierdza Grudziądz przypada Polsce. Niedługo więc, bo natychmiast po wejściu w życie traktatu zajmą to miasto wojska polskie. Podajemy powyżej kilka zdjęć fotograficznych z tego miasta:

1) ogólny widok, 2) spichrz, 3) pomnik

Rismarka, 4) widok twierdzy od strony Wisły.

Niemcom nie wolno będzie z miasta nie wywieźć, prócz chyba wspomnianego pomnika, który im z całego serca wydamy a nawet wywieźć pomozemy.

Nowiny w kilku słowach.

- × Rząd litewski podpisał układ z Bormontem.
- × Rocznica wybuchu rewolucji przeszła w Niemczech spokojnie. W Berlinie zaarrestowano wielu komunistów.
- × Pogrzeb Hensgo (przywódcy niezależnych socjalistów) ma być powodem do wielkich demonstracji antyrządowych.
- × Rokowania lotewsko estońskie rozbiły się z powodu wygórowanych żądań terytorjalnych estończyków.
- × Nie doszła do skutku konferencja państw nadbałtyckich z bolszewikami w sprawie rozójmu.
- × Wojska Bormonta bombardują Libawę.
- × Pierwsze posiedzenie ligi narodów odbędzie się w Paryżu. Tak postanowiła Rada najwyższa.
- Parlament czeski przyjął ustawę ratyfikacyjną.
- Andrzej Tardieu mianowany został ministrem dla terenów oswobodzonych.
- × Clemenceau będzie miał większość w nowej izbie francuskiej.
- × Szwajcarski rząd oświadczył, że zerwał już stosunki handlowe i gospodarcze z Rosją bolszewicką.
- × W Egipcie podobno utworzył się prowizoryczny rząd narodowy i wybuchło powstanie przeciwko anglikom.

Kijów pod nowymi rządami.

Kijów został zajęty 30 sierpnia przez wojska rosyjskie i ukraińskie jednocześnie. Jak donoszą do pism warszawskich, z wojsk ukraińskich weszły oddziały galicyjskie pod komendą gen. Krausa: W pierwszym dniu po wkroczeniu między obu armiami wybuchły nieśnas. Właściwą ich przyczyną było to, że Denikin nie uznaje Ukrainy, formalnie jednak poszło o chorągiew rosyjską, którą ukraińcy zdjęli z ratusza, gdzie ona wisiała razem z ukraińską. Gen. Bredow zażądał wycofania wojsk ukraińskich lub złożenia przez nie broni. Postrzelano sobie trochę w powietrze dla przywołania i ukraińcy odeszli do Fastowa. Denikinicy pozostali w Kijowie bez konkurencji.

Wszystkie dekrety rządu ukraińskiego i bolszewickiego straciły moc prawną. Wskutek tego powstały nierozwiązane kolizje prawne. Np. wielu rozwiodło się na mocy dekretów bolszewickich i ożeniło po raz drugi. Majatki pozmięniały swoich właścicieli. W tym wypadku rząd sam odstąpił od swojej reguły, bo zabronił dawnym właścicielom odbierania swojej własności od obecnego posiadacza inaczej, niż drogą sądową, surowo zabraniając zarazem poszczególnym komendantom oddziałów mieszać się do prywatnych spraw majątkowych. Wogóle armia ochotnicza stara się zrobić wrażenie, że ona ściśle przestrzega prawa; bronią nawet aresztowanych bolszewików przed gniewem tłumu. Ten w pierwszych dniach pobytu armii ochotniczej zachowywał się dziko. Kijów stał się areną straszniejszego samorządu. Ludność wyłekała z domów porośniętych bolszewików, zabijając ich z wyroku rozwieleklonej ulicy. Była to

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Wiedzielnia, 9 listopada 1918 r.

Restauracja „ZRZESZONYCH”
Pracowników Gastronomicznych
w HOTELU SASKIM, WARSZAWA,
ul. Koźła 3, dawniej Junkierska lub
Kraków. Przedmieście 33 poleca wy-
kwintne i smaczne OBIADY z 5-ciu dań
po 12 lub 3-ch po 7.50. — KOLACJE z
4-ch dań po 15 marek — W niedziele i
czwartek FLAKI garnuszkowe.
Koncert Mittmana. Obsługa szybka.
Muzyka w niedziele i święta podczas obiadu.

prywatnych, naogół jednak i u prywatnych
luzi powład na Polskę uległ zmianom
na korzyść.

Kronika polityczna.

W pierwszej grupie jutrzejszego po-
chodu pójdą bańcicy z sztan aram,
przywiezionym z Francji przez porucznika
Jana Sobanińskiego, pod którym poległ
w roku 1914 w Szampanji podchorąży
Władysław Szujski, syn historyka. Bań-
cicy pójdą w pochodzie za weteranami z
roku 1863.

Jak się dowiadujemy ze sfer
wojskowych, wydawanie urlopów dla
żołnierzy i oficerów wstzymane zo-
stało na przeciąg 14 dni.

Przedstawicielem rządu estońskiego
w Warszawie mianowany został p. Tahnison
członek pierwszej dумы i znany działacz
społeczny.

30 października reprezentant polski
przy rządzie lotewskim pan Boufal wręczył
swoje listy uwierzytelniające ministrowi
spraw zagranicznych Meyerowiczowi, a na-
zajutrz był przyjęty przez prezesa ministrów
Ulmansa.

Notatki ekonomiczne.

Rozwój przemysłu w Anglii. Ren-
ter. Na każdym polu stosunków gospo-
darczych Wielkiej Brytanji, daje się za-
uważyć nadzwyczajny rozrost. Według
urzędowych danych stale produkcja
węglowa. Nowe przedsiębiorstwa powstają
a wszystkie istniejące w całym kraju, są
zarzucone złecentami. Minister komunika-
cji projektuje reorganizację środków
transportowych na wielką skalę.

Zniesienie sekwestru wierzytelności
niemieckich w Anglii. Król angielski
wydał dekret, w którym znosi sekwestr
niemieckich wierzytelności w Anglii.

He jest koron w obiegu. Wedle
wykazu w dniu 31 paźdz., znajduje się w
obiegu not banku austro-węgierskiego 50
miliardów koron.

Finansowe położenie Francji. Mi-
nister skarbu Klotz wygłosił mowę na
zgrupowaniu stowarzyszeń gospolarczych
o finansowym stanie Francji. Klotz o-
świadczył, że dług Francji w Anglii i
Stanach Zjednoczonych, wynosi 27 miliard-
dów. Wierzytelności Francji u sojuszników
wynoszą 18 miliardów. Poza to ma
Francja 40 miliardów wierzytelności przed-
wojennych i oprócz tego należy wziąć
pod uwagę odszkodowanie, jakie Francji
zapłać Niemcy.

Od chwili zawarcia rozejmu wypla-
cała Francja sojusznikom środkowej i
wschodniej Europy około miljarda fran-
ków. Normalne podatki prelimitowane
są na 10 miliardów, a więc 100 proc.
więcej, niż w czasie pokojowym. Wartość
pieniędzy spada po wojnie o 250 proc.

Kursy dewiz w Wiedniu.

Wiedeń, 8 listopada (PAT). Kursy
austrjackiej centrali dewiz z dnia 7 b. m.:
Banknoty francuskie 11, liry 9.60, noty an-
gielskie 400, dolary 69.50, ruble carskie 280,
Amsterdam 89 (30.02), Berlin—Zurych 1870
(18.72), Chrystjanja 28 90 (23.92), Kopen-
haga 22.55 (22.57), Sztokholm 26.20 (25.22),
Marki w banknotach 304 (305.50), leje
385 (387), Lewy 270, banknoty szwajca-
skie 18.71 (18.73).

Giełda krakowska.

Kraków, 8 listopada (PAT). Marki
polskie 188—190, ruble carskie (a 100)
225, ruble carskie (a 500) 205 do 230, ru-
ble dumskie 90 do 100.

leżca rzeszy. 2) czy w chwili odjazdu
o Ameryki ambasadora amerykańskiego
Gerarda we wrześniu 1916 zostały mu
wyrzuczone warunki pokojowe mocarstw cen-
tralnych. 3) Czy minister spraw zagran-
icznych Austro-Węgier baron Burian był
stałe informowany o przebiegu pertraktacji
z Wilsonem i wreszcie 4) Czemu wy-
dano niemieckie oredzie pokojowe pomimo
faktu, że Wilson za warunek swojej
akcji pokojowej postawił, że Niemcy mo-
żliwie najniżej będą mówiły o pośrednic-
twie pokojowym?

Na powyższe pytania Bethman-Holl-
wed odpowiedział, że ustąpienie sekreta-
rza Buriana znacznie zastrzyło nierzy-
chliwą opinię w stosunku do prezydenta
Wilsona. Ambasador Gerard po odbytych
z kanclerzem konferencjach nabral ogólnego
wyobrażenia o poglądach kanclerza
rzeszy w sprawie programu pokojowego,
ustalonego w Niemczech i winien był wy-
prawać się wniosek, że warunki poko-
jowe kanclerza rzeszy były nawskroś
umarkowane. Co się tyczy barona Bu-
riana, to był on zawsze dokładnie poin-
formowany o poglądach rządu niemieckiego
i wiedział, że rząd niemiecki zapatruje
się na oredzie pokojowe Wilsona, jako
na rzecz wysoce pożądaną. Nie kwestjo-
nował zresztą tego i sam baron Burian,
jakkolwiek wobec jaskrawego przechyle-
nia się Wilsona w stronę koalicji, jego
rola pośrednika nie zdawała się być sym-
patyczną. Wszelako baron Burian nie
był poinformowany o tem, że akcja poko-
jowa Wilsona była spowodowana przez
rząd niemiecki.

Z międzynarodowego kongresu pracy.

Waszyngton, 7 listopada. (PAT).
Radio poza. Na kongresie pracy w Wa-
szyngtonie wywizła się długa dyskusja nad
zagadnieniem związanym z zatrudnieniem
w warsztatach i fabrykach dzieci i kobiet.

Przyczyna klęsk Koczcaka.

Wiedeń, 8 listopada (PAT). Biuro K.
donosi z Rotterdamu: Według „N. Rotter-
damsche Curant” donosi „Daily Express”
z Tokio, że klęski Koczcaka należy przypis-
ać jego doradcom, a także powszechnemu
niezadowoloniu ludności Syberji z jego rząd-
dów.

Walki lotyszów.

Ryga, 8 listopada. (PAT). Radio war.
Komunikat lotewskiego sztabu generalnego
z dnia 5 b. m. W pobliżu stacji So-
snowaja odparto kilkakrotnie ataki nie-
przyjaciela na nasze pozycje. Kolumny
nieprzyjacielskie, podtrzymywane silnym
ogniem artyleryjskim, zostały rozproszone.
Nieprzyjaciel pozostawił na polu bitwy
wielu zabitych. Na odcinku Rygi ogień
artylerji, miotaczy min i karabinów. Na
odcinku Frydrychszadtu przeszło dobro-
wolnie na naszą stronę z oddziału Ber-
monta 32 rosyjskich żołnierzy z karabina-
mi i 2 miotaczami.

Na froncie bolszewickim działalność
wywiadowa.

O ewakuację ziem bałtyckich.

Paryż, 8 listopada. (PAT). „Journal”
donosi, że Rada 5-ciu ustaliła tekst instruk-
cji dla misji gen. Niessela. Instrukcje
te posiadają charakter czysto wojskowy
i odnoszą się tylko do kontrolowania
ewakuacji ziem bałtyckich przez wojska
niemieckie.

Noskie walczą ze skrajnymi żywiołami.

Poznań, 8 listopada. (PAT). Dowi-
adujemy się z Berlina: Mocą rozporządze-
nia Noskiego rozwiązana została tak
zwana czerwona Rada wykonawcza. Rohter
Arbeitschutz i Rada robotnicza, aresztowa-
no przytem 27 osób.

Przesilenie ministerjalne na Węgrzech.

Nauen, 7 listopada. (PAT). Rad. pozn.
Wiadomości nadechodzące z Węgier o utwo-
rzeniu nowego gabinetu są ciężko niepewne.
Donoszą, że przedstawicielowie ententy panu
Clarkowi nie udało się jeszcze skonstruować
nowego gabinetu. Według innych źródeł
projekt gabinetu koalicyjnego, w którym
mieli zasiadać socjaliści i demokraci rozwi-
ał się zupełnie.

Francuska nagroda aeronautyczna.

Paryż, 8 listopada. (P. A. T.). Fran-
cuski aeroklub wyznaczył nagrodę 1 i pół
miliona franków dla lotnika, który skon-
struuje balon sterowy lub samolot, dają-
cy maksimum bezpieczeństwa przy wzlo-
cie, podczas lotu i przy lądowaniu.

Memoriał Sazonowa

przedłożony konferencji pokojowej

„Swobodna Rzecz” z dnia 26 września drukuje obszerny wyciąg z memoriału rosyjskiej Rady politycznej przedstawionego na konferencji pokojowej, a dotyczący przede wszystkim sprawy stosunku Rosji do Polski. Tendencja tego memoriału jest tak wyraźna, że nie przedstawia ani olenia wątpliwości pod tym względem, jak politycy Rosji odrodzonej wyobrażają sobie Polskę i warunki ugody polsko-rosyjskiej. Ponieważ opinia polska ciągle jeszcze pod tym względem jest balamucona, przeto przytaczamy poniżej za „Gazetą Polską” cały wyciąg w dosłownym brzmieniu.

Poska dążność na Wschód.

W krótkim szkicu historycznym, autorzy zwracają uwagę na dwie zasadnicze tendencje polsko-litewskiej polityki w przeszłości, charakteryzując ją jako nieprzerwane zdobywanie parcia na wschód, któremu pomogło trudne położenie rosyjskiego państwa. Rezultatem jego było oderwanie od Rosji szeregu rdzennych rosyjskich ziem, szczególnie na Białorusi. Zaznaczając stopniowo opanowywanie litewskiego elementu przez polski, autorzy stwierdzają panowanie na ziemiach rosyjsko-litewskich polskiego regimeu, prześladowania wiary prawosławnej i polityczno-ekonomiczne uposzczenie rosyjskiego i litewskiego chłopca. Zatrzymując się nad zarzutami stawianymi Rosji co do rozbioru Polski, autorzy zaznaczają, że ofenzywa polskich wojsk, które już doszły były pod Moskwę skończyła się klęską. Dało to możliwość zwrotu zagrabionych rosyjskich terytoriów z wyłączeniem jednak wschodniej Galicji.

Polska etnograficzna.

Prawdą jest, że Rosja przyłączyła w tym czasie ziemie litewskie, jednak w czasie trzech rozbiorów Polski, Rosja nie zagabiła ani pięćdziesiąt etnograficznych obszarów Polski. Dlatego też historyczna niesprawiedliwość rozbioru Polski leży nie w tem, że do Rosji wróciły ziemie rdzennie rosyjskie, jak również nie w tem, że Polsce odebrano możliwość prześladowania Litwinów, lecz w tem, że Austria i Prusy rozdzieliły między siebie ciało samej Polski. Błędem natomiast było ze strony Rosji zaakceptowanie tego antislowańskiego aktu. Dlatego też Aleksander I, marząc zawsze o wskrzeszeniu Polski, rzekł się na kongresie wiedeńskim ziem rosyjskich w Galicji na korzyść Austrii, otrzymawszy wzajemnie ziemie polskie, nie dlatego, aby zwiększyć terytorja Rosji, lecz jedynie dlatego, by wskrzesić królestwo Polskie, którego byłby konstytucyjnym monarchą.

Ziemie te Rosja z początkiem obecnej wojny dobrowolnie opuściła, a rząd tymczasowy ze swej strony naprawił niesprawiedliwość względem Polski, przyznając jej niezawisłość w jej granicach etnograficznych.

Stosunki narodowościowe.

Przechodząc do analizy etnograficznego zesławienia ziem litewskich (gub. Wileńska, Kowieńska) (Białorusi) gub. Mińska,

Witebska, Mohyłowska) południowo-zachodniej Rosji (gub. Wolińska, Podolska, Kijowska) i gub. Suwalskiej autorzy, opierając się na oficjalnych danych statystycznych rosyjskich i polskich, dochodzą do wniosku, że na wyżej wspomnianych ziemiach element polski stanowi znaczną mniejszość. Analizując oświadczenie R. Dmowskiego, że na tych ziemiach polacy stanowią znaczną mniejszość liczebną, jednak mają przewagę z punktu widzenia ekonomicznego i intelektualnego — autorzy słusznie zaznaczają, że tytuł posiadania ziemi nie jest jeszcze dostatecznym powodem, ażeby oddać cudzoziemskiej mniejszości suwerenność nad krajem.

Wnioski ogólne.

Granice Polski.

Wschodnie granice Polski nie mogą przekraczać granicy b. Królestwa Polskiego z wyłączeniem z niego litewskich części Suwalskiej gub. i spornej gub. Chełmskiej. Wszelkie pretensje polaków do wskrzeszenia Polski w jej granicach przedroborowych powinny być odrzucone, zarówno w imię zasady narodowościowej, jak i dla trwałości międzynarodowych stosunków i trwałego pokoju.

Białoruś i Ukraina dla Rosji!

A. Oczywiście, że białoruskie ziemie (Mińsk, Witebsk, Mohylew i Suwalska gub.) podobnie jak i małopolskie ziemie południowo-zachodnie (część Grodzieńskiej, Wołyń i Podole) winny być połączone z Rosją. Białoruskie i małopolskie dążenia mogą otrzymać ich najlepszą realizację nie w związku z Polską, lecz tylko w jedności z Rosją (jedynienie).

Dla Rosji Galicja Wschodnia.

To samo w stosunku do Galicji Wschodniej, starodawnej (skonkoni) ruskiej prowincji, gdzie według samych Polaków istnieje większość 58,69 proc. małopolsów przeciw 39,63 proc. elementu polskiego.

Dla Rosji też Litwa.

Litewski naród polonizowany w swoich górnych warstwach społecznych, ryzykuje, że ostatecznie zatraci swoją indywidualność przy zlanu się z Polską, wówczas gdy jedność z Rosją, która w ciągu stuletniego panowania nigdy nie przeprowadzała rusyfikacji polityki w stosunku do mas litewskich, jest dla niego drogą jedyną.

Cios w serce Rosji.

B. Co się tyczy Rosji to przerwanie wszelkiego związku z Litwą, Białorusią i Rusinami narusza jej życiowe, ekonomiczne i strategiczne interesy. Strata Litwy i Białorusi, pozbawiają Rosję prostej i szybkiej komunikacji między centrum, południem i bałtyckimi portami, dotąd prowadząca wszystkie główne linje kolejowe przyniosą potężny cios jej ekonomicznemu życiu. Pod względem strategicznym przerwanie związku ze wskazanymi terytorjami pozbawia Rosję zasłony, która przykrywa proste operatywne

linje do centrum i północnych okręgów, włączając tutaj i Petersburg.

Faryzeuszowska życzliwość moskiewska

C. Powiększenie Polski na rachunek Rosji sprzeczne jest w końcu z dobrze pojętymi interesami samego narodu polskiego.

1) Jeżeli mocarstwa wyrzekły się wygłaszanych zasad i mając na celu utworzenie faktycznego państwa, poróbuja wszelkimi środkami aż do przemocy włącznie łącząc w jeden blok polaków, Niemców, Litwinów i małopolsów, to utworzą tylko drugie Austro-Węgry. Podobne państwo będzie tańlo w sobie od pierwszych dni istnienia swojego zarodek rozkładu, przecząc w istocie swej tej zasadzie narodowościowego samookreślenia na zasadzie której zostały rozczłonkowane Austro-Węgry.

2) Istnieniu takiego państwa zagraża i drugi czynnik: wroci stosunek (wrażliwość) sąsiadów, wielkość polskich pretensji narusza sprawiedliwe prawa wszystkich otaczających narodowości, państwo sztucznie stwarzane z kawałków terytoriów narodowości, wyrwanym u sąsiadów narodzi się stwarzając pełne niebezpieczeństw i nierozwiązanych konfliktów.

Jeżeliby Polska zadowolila się tylko polskimi prowincjami, to musiałaby liczyć się tylko z agresywnym ruchem germanizmu i w tej walce z tendencją niarzmienia całego słowiańskiego świata Rosja pierwsza stanęłaby po stronie Polski. Otwrotnie, w razie rozszerzenia Polski na niekorzyść Rosji, Rosja nigdy nie mogłaby się zgodzić na nową utratę ziem; dla zachowania których w ciągu stuleci przelała tyle krwi i które zwróciła tylko po rozbiorach.

Rosja przeciw wielkiej Polsce.

D. Z punktu widzenia międzynarodowych stosunków nie można nie uznawać poważnych niebezpieczeństw, które wniesie rozwiązanie kwestji polskiej w sensie utworzenia wielkiej Polski, sztucznie wyrastającej z elementów, które w naturalny sposób ciągną ku Rosji. Niepodobna jest znów tworzyć sytuacji, analogicznej do tej, która poprzedzała polskie rozbiory i dopuścić do tego, aby wspólność interesów mocarstw cierpiała z polskiego imperjalizmu.

1) Wznowienie starodawnej walki między Rosją i Polską doprowadzi nieuchronnie do neutralizacji sił obydwuch stron, z których ani jedna w tym wypadku nie mogłaby być przeciwwaga niemieckiej polityki, a wszystkim jest dobrze wiadomo, jakie niebezpieczeństwa ukrywa w sobie agresywny niemiecki imperjalizm.

2) Nikt nie może z dobrą wiarą myśleć się sądząc, że Rosja w sensie międzynarodowej równowagi może być rzeczywiście zamieniona Wielką Polską. Nawet pod względem liczebności ludności, która jest bez porównania mniej liczna jak w Rosji, Polska nie może do tego pretendować; co się zaś tyczy chwilowego

osłabienia rosyjskiej wojennej potęgi, to dostatecznym jest wskazać liczbę ludzi którą Rosja może zmobilizować. Niemcy upokorzeni, przygnębieni i łaknący rewanżu, przede wszystkim rzuca się na słabego przeciwnika, Polsce więc przyjdzie stać się terenem, na którym będą spłatać się intrzygi, w szybkim tempie rozwinię się proces rozkładu zdolny wywołać wojnę w przyszłości. Czyż może ona w takich warunkach być rzeczywista przeciwwaga dla niemieckich pretensji gróźby? Sojusznicy, zgadzając się by we wszystkim zadowolić sprawiedliwe dążenia Polski, bez wątpienia przyznać muszą, że w przyszłości Rosja silna, zapatrzona we wszystkie środki obronne — jest konieczną dla trwałości europejskiego pokoju. Ona to z pomocą sojuszników trzymać będzie Niemcy w należytych ryzach.

Z komisji sejmowych.

Komisja oświatowa uchwaliła przyznać nauczycielom szkół powszechnych dodatek drożyzniowy, a mianowicie dla wsi 120 marek, dla miasteczek 180 marek, dla miast 200 marek miesięcznie. Za godziny nadobowiązkowe wyznaczono 240 mk. za godzinę w stosunku rocznym zamiast dotychczasowych 90 mk. Dla nauczycieli tak zwanych nie wykwalifikowanych zasadnicza płaca roczna wynosić ma 2700 marek zamiast dotychczasowych 1800 marek. Uchylono par. 16 art. 22 ustawy z dnia 27 maja, który krzywdził nauczycielstwo w porównaniu z urzędnikami państwowymi (13 pensja). Uchwalono przesunięcie nauczycielstwa o jedną kategorię płacy wyższej i automatyczny awans do najwyższej kategorii płacy wbrew żądaniu referenta. Podkomitet wyłoniony z komisji przedstawił żądania te komisji skarbowo-budżetowej.

Komisja administracyjna wysłuchała referatu p. Buska o samorządzie gminnym. Dyskusji nie wyczerpano.

Komisja rolno-dokonywała rozprawy o zasianiu gruntów odlegiem leżących zwłaszcza w Galicji Wschodniej i przyjęła rezolucję polecającą rządowi zorganizowanie pomocy dla ludności rolnej przy odbudowie gospodarstwa rolnego.

Komisja konstytucyjna wybrała pod komitet, który na następnym zebraniu przedłoży projekt ogólnych zasad, na jakich będą oparte wybory. Co wyborów przedstawicielstwa, które zdecydowały o losie ziem wschodnich uchwalono, że rzecz będzie traktowana nie jako ustawa, lecz jako rezolucja.

Komisja komunikacyjna przyjęła wniosek p. Tabaczyńskiego, wzywający ministerjum kolei do przedłożenia projektu ustawy rekwirującej na rzecz państwa prywatne przesyłki węgla i drzewa dotąd nie wyładowane, dalej rezolucję tegoż posła, wzywającą ministerjum spraw wojskowych do zorganizowania wyładowania i odbioru

HENRYK MANN.

(41)

Nędzarze.

(Tłomaczył G. W.)

(Ciąg dalszy.)

— Ty mógłbyś przeciwko niemu...

— Do tego mam jeszcze dość siły.

Jeżeli idzie o całość, to ja przejmę sprawę proletariatu i zobaczy on, że pomazczę wszystko odrazu.

Emm, opuściła znowu głowę.

— On będzie nam nadal dawał pieniądze. I to jest niedobre.

— Wszystko jest złe — mruknął Buch.

— Lustro! — rozkazała Gusta; a gdy lokaj je przyniósł, chciała własnoręcznie trzymać je przed Anklamową. — Dopiero na tobie, moja kochana, ukazują się te perły w całej swej krasie — powiedziała głosem, pełnym rezygnacji. — Moje białe włosy... Ale jakże szczęśliwa jestem! Prezent, chociaż skromny, jako wspomnienie pięknych dni letnich, za które dziękować winniśmy pani i jej szanownemu wujowi.

— Proszę, proszę — wtrącił v. i opp.

Ale na skraju tarasu wybuchł otwarty zgiełk walki, który przypuszczał, między naczelnym dyrektorem i jego wymagalnym niewolaikiem, Hessling, powołując się na władzę zwierzchnika, chciał sięgnąć do kieszeni Balricha. W odpowiedzi na to otrzymał pchnięcie w pierś, aż zsunął się wstecz z połowy schodów, a wracając do ataku jęczał:

— On mnie dotknął! — skowytał, szukając oparcia. — Ten pies za, omniał się!

— Pies zapomniał się! — zadzwieczał, niby echo, głos syna Krafta; ale do

siebie szepnął on drząc: — Kochany pies!

Syn Horst chciał się rzucić na robotnika, ale niebawem odcedził w stronę stolika. Wszyscy zerwali się, prócz Leni, Grobowa p. uza; slychać było tylko przytłumione jęki Gusty, która widziała, że wróg groził jej mężowi i synom... Tymczasem Hans Buck ciągnął swoją matkę za rękę, aż się podniosła i odeszła.

— Teraz kolej na największą hańbę — szepnął blady, drząc na całym ciele, Buck ojciec drobnym krokiem też udał się za nimi.

Pierwszy przyszedł do siebie asesor Klotzsche.

— Tutaj ma miejsce pogwałcenie spokoju domowego! A poźatem zagrożenie bezpieczeństwu i czynny napad!

— I wymuszenie! — jęczał naczelnny dyrektor.

V. Popp krzyczał ze swej strony:

— Zabawny ty! — i huknął pięścią w żelazny stół ogrodowy. Zabuczalo groźnie. Gusta, Anklamowa i Greta krzyknęły i zasłoniły sobie uszy.

Robotnik Balrich utorował sobie drogę wśród eleganckiego świata. Pchał i deptał, aż się przeostał. Gdy zbliżył się do siostry swej Leni, ta cisnąła filiżankę pod nogi gospodyni i przed bratem, który osłaniał odwrót, zeskakiwała ze schodów, zaplątana w swą wążką suknię.

— Jesteście wydaleni! — krzyczał naczelnny dyrektor za robotnikiem. — Wy i całe wasze potomstwo!

— Cicho, cicho! — powtórzył złocho, jak echo, Kraft i nagle podniósł się ogólny krzyk. Gusta wrzeszczała z oburzeniem:

— Ci ludzie mają poglądy! To są skutki tego nieszczęśliwego braku religijności!

Piorunujące uderzenie generała w żelazny stół. Anklamowa zapadła w jakiś obłąd krzyk.

— Ja zmiążdżę ten przewrót! — krzyczał syn Horst w imieniu swego ojca, któremu już brakło głosu. Klotzsch szepnął to samo, aby wyrzucić wrażenie na Grecie, która bezprzytomnie zawoziła:

— Kokoty chce ona zostać!

Czterej mali Hesslingowie, oderwani zgiełkiem, uczynionym przez dorosłych, od swych dziesiętych zabaw, przybiegli i przyłączyli się do ogólnego chóru, Wolfdieter, Ralph, Bernhard i Fritzheinz. dęli w trąbki, naśladowali ryk krowy, krakali; a dwuletni Wolfdieter wrzeszczał niezmoderowanie swym piskliwym głosem:

— Swinie!

— Ci ludzie mają poglądy! — Gusta, zaciętrzewiona i pochylona nad schodami, wyciągała ubrylantowany palec. — Wyrzucić nas stąd chcieli! — a że straciła równowagę, chwyciła się za sznur pereł, zwieszający się z szyi Anklamowej. Sznur pękł, lokale podbiegli i zaczęli zbierać pereł. Anklamowa zapomniała o swym obłądnie i pilnie uważała, aby nie nie zginęło. Gdy otrzymała już wszystkie perełki obłąd powrócił.

Wszyscy nachyleni za przykładem swej gospodyni, ze zdziżczonymi twarzami, oczami, jak mord, z głosami, jak bydło, kobiety, panowie, dzieci, i lokaje, wszyscy w obronnych pozycjach poza płacami cofającego się wroga, napastnika, wyłła szczytela. Uderzenie piorunu; wycię; a w napięciu tej walki o ich prawa i własność nie znajdowali silniejszego wyrazu dla wzburzenia duszy, dla wyładowania wściekłości... Nareszcie udało się to córce Grety. Zaniedbała ona wymysłów i zaczęła śpiewać ludową piosenkę.

Dopiero poza sztachetami willi obejrzel się nędzarze na posadocy i ich ożywioną pozycję obronną Leni pokazała im język.

Balrich patrzył w otaczające wszystkie pocne cienie. Szli naprzód.

— Dostał im się od ciebie — odes-

wala się Leni. — Ale i odemniel Czy widziałeś mnie?

I śmiejąc się, jak w gorączce, do- dała:

— To było najlepsze z całego dnia.

Jeżeli już mamy stracić pracę, to przynajmniej wpiery przeżyj taką chwilę.

Szli długo w kurzu i dymiącym zachodzie. Szli coraz wolniej i niepewniej. Wreszcie siostra usiłowała odezwać się:

— Nie nie mówisz. Zmęczony jesteś.

A dopiero ja.

Oparła się o jego ramię i wlokła się, podciągając aż do kolan jedwabne fatalachy. Brat odpowiedział.

— Choź! Ja cię poniosę!

— Tańczyłam dzisiaj za całe życie — szeptała, gdy ją unosił. Nagle zdała odezwał się halas, już bliżej głosu syreny samochodowej i kolo nich przemknął ten sam samochód, który ich wioził do willi „Wzgórze”. W podniesionym przezeń tumanie kurzu szedł robotnik Balrich, niosąc na rękach siostrę, która znużonymi ramionami otoczyła jego szyję i zasypiając zęptała:

— Ach! kochany Karolu, nam nie nie pomoże, jesteśmy skazani na zagładę.

Tymczasem w Gausenfeldzie wrzała dalej zabawa przy światłach. Niepostrzeżony doszedł z nią do domu, wszedł na schody i złożył ją na łóżku za przesterpieniem. Wzylchał przez sen; nie miał odwagi zdjąć trzewiczki z tych nóg, które tańczyły dzisiaj za całe życie. Ale wyciągnął wargi swoje na kurzu tych bućków.

Pod drzwiami stała Tilda, włócząca się jego ślaniem z błaganem w oczach. Wciąż jeszcze slyszal: Jesteśmy skazani na zagładę — i objął ją w pól.

— Czy kochasz mnie naprawdę? — zapytała, na co odpowiedział biedaczek:

— Tak.

I wyszli tak razem w ciemną noc. Z poza groźnych chmur wybijal się łago- wey księżyc.

(D. G. N.)

gla i drzewa; wniosek p. Lasoty, wzywający administrację kolei byłego zaboru pruskiego do przedłożenia komisji przepisów dla wladowania przesyłek kolejowych; wniosek p. Kajcy, domagający się przydzielenia samochodów ciężarowych wojskowych i organizowania dostawy ładunków, uznający, że ministerstwo kolei powinno przysługiwać prawo rekwiizycji składów i magazynów dla przyspieszenia wyładowania, wzywający ministerjum kolei do wydania przepisów normujących przewóz mapowy artykułów pierwszej potrzeby. Wniosek domaga się wycofania parowozów z pociągów osobowych i użycia ich dla wzmożenia ruchu towarowego i przyznania dysponowania całym taborem kolejowym na wszystkich liniach ministerstwa kolei żelaznych, wreszcie przyjęła komisja wniosek Hausnera, by ministerstwo kolei rozpatrzyło prośbę Rady m. Lwowa w sprawie utworzenia międzynarodowego gospodarczego połączenia między Gdańskiem, Warszawą, Lwowem i morzem Czarnym przez Rumunję.

Komisja aprowizacyjna przeprowadziła rozprawę nad zgłoszonymi przez nią poprawkami do komisijnego projektu ustawy o obrocie ziemiopłodami. Obrady doprowadziły do porozumienia. Co do tabeli kontyngentu zawartej w artykule drugim projektu komisji, zgodzono się by minister aprowizacji przedłożył w drodze 12 b. m., projekt takiej tabeli.

Przedstawiciele stronnictw robotniczych i poseł m. Krakowa, prezydent Federowicz zgłosili formalny projekt ustawy o całkowitym sekwestrze, jako wniosek mniejszości. Minister Słowiński nadał do wiadomości, że ściąganie kontyngentu odbywa się prawidłowo, a kilku zarostów doniosło telegraficznie, że magazyny są już przepelnione. Dysponowanie pociągami aprowizacyjnymi, oddane ministrowi, umożliwi rozdział zapasów.

Zjazd delegatów oddziałów Związku zawod. nauczycielstwa.

W siedzibie Stow. nauczycielstwa polskiego w Warszawie odbył się zjazd delegatów oddziałów Związku zawodowego nauczycielstwa polskich szkół średnich. Przybyli na Zjazd delegaci 26 oddziałów Związku w liczbie 30 osób.

W imieniu zarządu oddziału warszawskiego powitał zebranych prezes Związku prof. Stanisław Kalinowski, potem powołano na przewodniczącego zjazdu p. Stefana Uziembie, na sekretarza zaś p. Natalję Gasiorowską.

Punkt główny obrad stanowiła dyskusja nad zmianami, wprowadzenia do statutu dotychczasowego Związku, przytem najwyższą wymianę zdań wywołały artykuły, dotyczące składu członków Związku, a więc:

Art. 1: „Związek jednoczy nauczycielstwo polskich szkół średnich“.

Art. 4: „Do Związku należeć mogą wszyscy zawodowi nauczyciele, nauczycielki polskich szkół średnich, zarówno tytulowych, jak i państwowych (ogólnoszkolących i specjalnych).

Członkowie niepełnoletni nie posiadają biernego prawa wyborczego.

Uwaga 1: Członkami Związku nie mogą być a) właściciele szkół; b) urzędnicy ministerjalni, sprawujący władzę lub kontrolę nad szkolnictwem.

Uwaga 2: „Jeżeli członek Związku obejmuje jedno z wymienionych w uwadze 1 stanowisk, przestaje być członkiem na czas pozostawania na stanowisku em“.

W dyskusji nad art. 1 wyłonilo się pytanie, jakie szkoły uważać za polskie? Oprócz bowiem szkół istotnie polskich, były szkoły żydowskie, z językiem wykładowym polskim, w których co prawda wykładają polacy wyznania mojżeszowego, nawet polacy wyznani chrześcijańskich, szkoły te jednak nie uchodzą za polskie, zresztą sami właściciele ich poją je jako żydowskie. W większości szkół tych lekcje odbywają się w niemieckim, świętowania jest natomiast sobota. Odezwiata rzecz, iż w myśl art. 1: „Związek jednoczy nauczycielstwo polskich szkół średnich“, wykładający zatem w szkołach niepolitycznych (a więc żydowskich, niemieckich, rusyjskich itd.) nie powinni mieć prawa należenia do Związku, choćby nawet sami byli polakami.

Taką właśnie interpretację art. 1 ustalił Zjazd delegatów.

Jeszcze dłuższą i namiętniejszą dyskusję wywołał art. 4, a zwłaszcza uwaga 1, na zasadzie której chciało przyznać kierownikom szkół prawo należenia do Związku.

Oparła się temu znaczna większość delegatów wychodząc z założeń następujących: Kierownicy w większości szkół (nie tylko prywatnych, lecz i stołecznych) bę-

do całkowicie zależni od właścicieli szkół, nie idą ręką w rękę z nauczycielstwem, gorzej jeszcze, bo przeciwstawiają mu się, działając na szkodę jego i nie broniąc interesów jego: byłiby więc szkodliwi bezwzględnie w Związku. Wyjątek można zrobić dla tych jedynie kierowników, którzy są wybierani przez Rady pedagogiczne, a więc zależni od nich, bądź mianowani w porozumieniu z Radami pedagogicznymi, bądź też mianowani przez Związek.

W myśl założeń tych art. 4 uchwalono w redakcji następującej:

„Do Związku należeć mogą wszyscy zawodowi nauczyciele i nauczycielki polskich szkół średnich, zarówno prywatnych, jak i państwowych (ogólnoszkolących i specjalnych) oraz lekarze i sekretarze szkół tych.

Członkowie niepełnoletni nie posiadają biernego prawa wyborczego.

Uwaga 1: Członkami Związku nie mogą być a) właściciele szkół; b) kierownicy z wyjątkiem wymienionych w uwadze 2 i c) urzędnicy ministerjalni, sprawujący władzę lub kontrolę nad szkolnictwem.

Uwaga 2: Kierownicy szkół mogą należeć do Związku, o ile są wybrani przez radę pedagogiczną lub mianowani w porozumieniu z radą pedagogiczną szkół, bądź też wyznaczeni przez zarząd Związku.

Uwaga 3: Jeżeli członek Związku obejmuje jedno z wymienionych w uwadze 1 stanowisk, przestaje być członkiem na czas pozostawania na stanowisku.

Zmieniono również art. 5 podwyższając składkę członkowską do 3 mk. miesięcznie (biuletyn otrzymywać będą członkowie Związku bezpłatnie).

Dość należy, iż zarząd Związku proponował przyznanie prawa należenia do Związku wszystkim bez wyjątku kierownikom szkół; propozycji tej jednak nie przyjął zjazd delegatów.

Wreszcie na wniosek członków komisji rozjemczej pp. Rolanda, Bauerera i Zygmunta Stankiewicza postanowiono utworzyć przy Związku komisję dyscyplinarną, mającą za zadanie rozpatrywanie spraw natury moralnej (jak np. sprawy niemoralne z uczciwością i zasadą solidarności itp.) i zwrócić się z memorjałem do ministerjum W. R. i O. P. o powołanie do życia komisji rozjemczej ministerjalnej.

Regulaminy komisji rozjemczej i dyscyplinarnej Związku, opracowany przez p. Zygmunta Stankiewicza, został przyjęty jednomyślnie.

Do zarządu głównego powołano pp. Stanisława Kalinowskiego, Stanisława Adamczewskiego, Adama Czartkowskiego, Zaleskiego, Wysznińskiego i Galewskiego.

Krwawa ucieczka porucznika Ejsmonta.

Osobistość zbrodniarza. Tajemnicza paczka. Aresztowanie brata.

Onegdaj o godz. 7 wiecz. w Warszawie z więzienia wojskowego przy ul. Dzikiej do X pawillonu w cytadeli eskortowano ważnego przestępcę, podporucznika żandarmerji połowej Ejsmonta, oddanego pod sąd za szereg przestępstw natury kryminalnej, systematycznie popełnianych na froncie białoruskim nad Berezyną. Ponieważ oskarżonemu groziła kara śmierci, więc pozwolono mu przed eskortą pożegnać się nazawsze z rodzonym jego bratem, oficerem 32 pułku piechoty, znajdującym się na kuracji w szpitalu Ujazdowskim. Przy pożegnaniu pozwolono mu doręczyć oskarżonemu paczkę, zawierającą, jak twierdzi brat papierosy. Do eskorty przeznaczonych było 3 żandarmów: podchorąży Paciorewski, wachmistrz Witkowski i plutonowy Bonkowski. Więźnia posadzono na tylnym siedzeniu samochodu, obok niego z lewej strony usiadł wachmistrz Witkowski, naprzeciwko nich plutonowy Bonkowski, zaś podchorąży Paciorewski ulokował się na przednim siedzeniu obok szofera. Kiedy auto z eskortą znalazło się na Placu Broni za ul. Zakroczymską, więzień wy dobył nagle rewolwer i celnym strzałem, skierowanym w głowę, położył trupem na miejscu wachmistrza Witkowskiego. W dalszym ciągu strzelił zbrodniarz siedzącemu naprzeciwko plutonowemu w głowę, kula jednak, zraniwszy go w usta, i wybiwszy zęby, wyszła przez szyję. Więzień otworzył następnie drzwi samochodu wyskoczył i uciekł w pole, w kierunku fortu Aleksandr. Całe to zajście trwało krótką chwilę. Wszelki pościg za zbrodniarzem okazał się narazie bezskutecznym. Ejsmont pochodzi ze starej szlacheckiej rodziny na Litwie, był oficerem w armji rosyjskiej. Dostawszy się do żandarmerji połowej wojsk polskich, Ejsmont prowadził życie luźniejsze, wydając dużo pieniędzy. Źródłem dochodów jego były

„rekwiizycje“ na własną rękę, przyczem dopuszczał się katowania ludzi, których aresztował bez powodów. Ejsmont ma również morderstwa na sumieniu.

Przed kilku tygodniami, jeden z podwładnych Ejsmonta wachmistrzów przyjechał do Warszawy i o sprawkach jego zameldował służbowo w dowództwie żandarmerji. Po tem wszystkim Ejsmonta aresztowano i przysłano do Warszawy, lecz tu uciekł on z pod strazy. Przed kilku dniami złapano go i powtórnie osadzono w więzieniu. Ejsmont jest wysokiego wzrostu, szczupłym blondynem, chodzi pochylony, wyraz fizjognomji ponury. E. był ubrany w szynel rosyjski, pod którym miał ubranie cywilne.

Zaznaczyć należy, że brat Ejsmonta stawił się sam do dyspozycji żandarmerji ze względu na okoliczności w sprawie swej tajemniczej paczki, w której miały się znajdować papierosy.

Postrzelony przez Ejsmonta wachmistrz Witkowski jest jedynym synem obywatela z Ochoty. Witkowski wstąpił był do wojska jako ochotnik. Rzecz ciekawa, że Witkowski weale nie był przeznaczony do eskortowania zbrodniarza. W ostatniej chwili, sam wprosił się do czynności, którą w parę godzin przypłacił młodem życiem.

Łódź.

Wołanie o pomoc dla Łodzi.

Magistrat wysłał do Naczelnika Państwa, oraz do pana prezydenta ministrów następujące jednobrzmiące depeze:

„Dnia 23-go października został wreczony p. ministrowi skarbu memorjał magistratu, wykazujący groźny stan finansów miasta, oraz konieczność zwrotu miastu sum przez nie wydatkowanych na rachunek skarbu państwa. Pan minister skarbu obiecał wówczas zwołać konferencję ministerjalną ze współdziałaniem przedstawicieli magistratu dla rozpatrzenia i zdecydowania sprawy. Mimo obietnicy pana ministra skarbu, oraz dalszych starań magistratu, sprawa nie posunęła się naprzód. Kasa miejska na wyczerpaniu. Potrzeby wzrastają ustawicznie; żyjemy ciągle pod grozą niepewności jutra.

W tych warunkach, kiedy ministerstwo skarbu, od którego jedynie poparcia spodziewać się możemy, trwa w swej niezrozumiałej dla nas bierności, dalsza praca staje się niemożliwą. Jeśli wspomniana konferencja nie będzie natychmiast zwołana, grozi miastu wstrzymanie całego aparatu miejskiego. Po wyczerpaniu wszystkich innych środków, doprowadzeni do ostateczności, zwracamy się z gorącą prośbą o łaskawą interwencję dla zapobieżenia nieuniknionej katastrofie.

Za magistrat (—) Rzewski*.

Do posłów m. Łodzi wysłano depeze następującą:

„Mimo obietnicy p. Bilińskiego zwołania konferencji ministerjalnej ze współdziałaniem przedstawicieli magistratu, sprawa nie ruszyła z martwego punktu. Kasa miejska na wyczerpaniu; potrzeby wzrastają z dnia na dzień; z powodu niemożności wypłacenia przyznanych podwyżek, oraz trzynastiej pensji dla braku funduszy, grozi nam strajk, jako też wstrzymanie całego aparatu miejskiego. Doprowadzeni do ostateczności, wskutek bierności ministerstwa skarbu i ministerstwa spraw wewnętrznych, wysłaliśmy dziś depeze alarmujące do Naczelnika Państwa i prezydenta ministrów z prośbą o interwencję. Jeśli konferencja nie będzie natychmiast zwołana i sprawa odszkodowań pomyślnie rozstrzygnięta, grozi nam nieunikniona katastrofa. Prosimy usilnie o interwencję i wywarcie nacisku dla energicznego przyspieszenia sprawy. Pragnęlibyśmy, aby na pomienionej konferencji byli obecni posłowie łódzcy. Oczekujemy telegraficznej odpowiedzi o terminie zwołania konferencji.

Rzewski*.

Po otrzymaniu depeze od magistratu łódzkiego poseł Fichna zwrócił się do ministerstwa spraw wewnętrznych z żądaniem przyścia z pomocą Łodzi. W ministerstwie oświadczono mu, iż sprawa będzie załatwiona w ten sam sposób, co i dla Warszawy, t. j. państwo przejmie całą sumę świadczeń miejskich, zaś procenty zostaną natychmiast wypłacone.

Również poseł Ziemięcki zwrócił się do ministerstwa. Obiecano mu, że w środę, lub czwartek odbędzie się narada, na którą zaproszeni będą posłowie, oraz przedstawiciele magistratu.

Należy zaznaczyć, iż suma świadczeń wojennych Łodzi wynosi 100 milionów marek. Świadczenia wojenne ze wszystkich miast polskich dotknęły wyłącznie prawie Warszawę i Łódź. Jako świadczenia uwa-

żane są także zapomogi dla rezerwistów, wydatki na więzienia, na policję, oraz przymusowe dostawy dla wojsk okupantów.

Wiadomości bieżące.

Z Rady Miejskiej.

Następne posiedzenie Rady Miejskiej odbyła się we wtorek, 11-go i środę 12-go listopada. Na porządku dziennym, oprócz niezalatwionych spraw z poprzednich posiedzeń, znajdują się punkty następujące:

- 1) Odpowiedź magistratu na interpelację radnego Lichtensteina i tow. w sprawie utrudniania przyjmowania chorych do szpitali przez wydział zdrowotności publicznej;
- 2) Wniosek magistratu w sprawie kupna placu przy ul. Kaplicznej 8 za 7000 marek;
- 3) Wniosek prezydium w przedmiocie skasowania prowadzenia stenogramów z posiedzeń plenarnych Rady;
- 4) Referat konwentu seniorów w sprawie ustanowienia posady kierownika laboratorium psychologicznego dla badań nad dziećmi przy wydziale szkolnictwa;
- 5) Referaty komisji skarbowej w sprawie podwyższenia budżetu Rady szkolnej okręgowej m. Łodzi; podwyższenia subydjum na kursy dla analfabetów do 35000 mk.

Statut miejski kasy chorych.

Magistrat m. Łodzi zwrócił się do posłów Fichny, d-ra Rosenblatta i Ziemięckiego z listami następującej treści: „Zalazając przy niniejszym odpisie uchwały № II z dnia 14 października 1919 r. uprzejmie prosimy pana o łaskawe poczynienie starań o miarodajnych czynników rządowych o wnieście sprawy zatwierdzenia statutu kasy chorych na jedno z najbliższych plenarnych posiedzeń Sejmu.

Prezydent A. Rzewski.

O powyższym kroku zawiadomiono również listownie ministerstwo zdrowia.

Komunikacja telegraficzna z Finlandją.

Od 10 listopada b. r. zaprowadzony będzie ruch telegraficzny z Finlandją i Estonją. Dopuszczone będą telegramy zwyczajne i pilne z wyłączeniem na razie telegramów prasowych. Finlandja dopuszcza telegramy tylko w języku angielskim, duńskim, francuskim, niemieckim, norweskim, szwedzkim, zaś Estonja we wszystkich językach europejskich z wyjątkiem żargonu żydowskiego. Należytość za wyraz wynosi do Finlandji 1 mk. 60 fen. albo 2 korony 40 halaczy, zaś do Estonji 1 mk. 40 fen. albo 2 k. 20 h.

Dwuletnie kursa rolnicze.

Zjednoczenie ziemian zakłada we Lwowie dwuletnie kursa rolnicze. Przeznaczone są te kursa przede wszystkim dla wszystkich tych, którzy wskutek wojny nie mogli odbyć studjów agronomicznych.

Salę wykładową odstąpiło Towarzystwo gospodarcze, sily profesorskie pozyskano z pośród profesorów akademji dublańskiej, uniwersytetu i akademji weterynarji. Wykłady teoretyczne rozpoczną się w listopadzie i trwać będą do lipca, poczem uczniowie rozdzieleni zostaną w kilkunastu etapach do odbycia praktyki pod nadzorem kierownictwem dyrekcji zakładu. Praktyka trwać będzie do listopada, poczem znowu uczniowie słuchac będą wykładów we Lwowie. Przyjmuje się młodych rolników z ukończoną szkołą średnią (maturą), oraz kobiety z maturą licealną lub gimnazjalną. Organizację i dyrekcję objął p. Jerzy Turnau (Lwów, plac Dąbrowskiego 2).

Wysokość opłat zależną będzie od liczby zgłoszeń. Prawdopodobnie wynosić będzie opłata miesięczna około 200 — 300 koron.

Amerykańska pralnia miejska.

Amerykane obdarowali Łódź, jak wiadomo, mechaniczną pralnią, składającą się z wielkiej lokomobili, dwu lokomobili-dezynfektorów, maszyny pralniczej i suszarni. Cały aparat czynny był dla potrzeb wojskowych na froncie francuskim, a do Polski przybył ze specjalistami monterami.

W dniu 7 listopada, po ukończonym montażu, odbyło się pierwsze zademonstrowanie działania potężnej maszyny w obecności prezydenta Rzewskiego, wiceprezydenta Wojewódzkiego, kierownika wydziału zdrowotności d-ra Koziołkiewicza, oraz inż. Berlinera.

Od dnia tego pralnia działać będzie stale, z tym większym pożytkiem, iż właśnie zepsuła się pralnia szpitalna na Radogoszczu.

Zmlana lokalu.

Lokal komendy miasta i placu z ulicy Piotrkowskiej № 104 przeniesiony został do lokalu przy ul. Montuskiej nr. 2 na miejsce Dowództwa Okręgu Generalnego oddziału X.

Z Komendy policji państwowej.

Zajęcia w binrach Komendy policji państwowej, oraz komisariatach będą trwały od 8.30 rano do 3-ej po poł.; w soboty zaś tylko do 1-ej po poł.

W niedziele i święta urzędy te będą cały dzień nieczynne.

Urzędowy kurs korony na kolejach.

Dyrekcja kolei ogłosiła, że przy wykupywaniu biletów na stacjach okręgu warszawskiego, nadawaniu bagaży i przewożeniu towarowych oraz otrzymywaniu tychże w komunikacji z kolejami małopolskimi lub kolejami okręgu radomskiego kurs korony przy zamianie na marki przyjmowany będzie aż do odwołania w sumie 52 fenigów za koronę zamiast dotychczas obowiązujących 57 fenigów.

O 13-tą pensję dla nauczycielstwa.

Magistrat odrzucił sprawę wypłacenia 13-ej pensji nauczycielstwa szkół powszechnych z powodu braku funduszy.

Wypłata zapomóg bezrobotnym

Dnia 10 b. m. rozpoczyna się wypłata zapomóg dla bezrobotnych za czas od 16 do końca ubiegłego miesiąca.

Z chrześcijańskiego towarzystwa dobroczynności.

Na piątkowym posiedzeniu rady zarządczej towarzystwa pod przewodnictwem pastora Gundlacha załatwiono między innymi następujące sprawy: Uproszono członka zarządu p. Szymańskiego o dokończenie brakujących w I-szej dzielnicy opiekunów biednych oraz o zwolnienie zebrania wszystkich współpracowników tej dzielnicy, celem doonania wyboru przewodniczącego; rozpatrywano sprawę podania towarzystwa do magistratu i Rady miejskiej o przyznanie dla domu starców większej jednorazowej zapomogi. W tej kwestji postanowiono odnieść się do wydziału zaprowiantowania z prośbą o prolongatę w uregulowaniu zaległego długu domu starców, oraz o niewstrzymywaniu kredytu.

Uchwalono wypłacić 3-ej ochronie na bieżące wydatki 2000 mk.

Odczytano protokół posiedzenia Komitetu przytulku noclegowego, z którego wynika, że komitet ten oddaje w dalszą dzierżawę domek i plac przy przytulku za cenę 1728 mk., oraz że postanowiono zaprosić na członków komitetu pp. Anerbacha, Spodankiewicza, Skąpskiego i Pruszyńskiego.

Postanowiono w zasadzie powołać do życia przy domu starców Komitet dam i sprawę tę przekazano na załatwienie komitetowi domu starców na najbliższym posiedzeniu komitetu.

Odczytano sprawozdanie z działalności kolonji letniej w Rudzie Pabjanickiej, urządzonych latem staraniem koła opiekunów głównych przy Radzie szkolnej okręgowej. Ze sprawozdania tego wynika, że z kolonji tych korzystało ogółem 125 dzieci szkolnych. Ogólne koszty wyniosły 15.559 mk., w których to wydatkach towarzystwo przyjęło w sumie 3.000 mk.

Choroby zakaźne i śmiertelność w Łodzi.

W ciągu tygodnia od dnia 28 października do dnia 8 listopada 1919 roku, zanotowano w Łodzi zachorowań: na dur czotkowy (tyfus plamisty) zachorowań 25, w tem mężczyzn 11, kobiet 14, chrześcijan 16, żydów 9, (zgonów nie było); na dur brzuszny (tyfus brzuszny) zachorowań 15, w tem mężczyzn 5, kobiet 10, chrześcijan 8, żydów 7, (zgonów 6); na dur powrotny (tyfus recurrens) zachorowań 3, w tem mężczyzny 1, kobiet 2, chrześcijan 1, żydów 2, (zgonów nie było); na czerwonkę (dyszenterję) zachorowań 16, w tem mężczyzn 12, kobiet 4, chrześcijan 6, żydów 10, (zgonów nie było); na płonicę (szkarlatynę) zachorowań 34, w tem mężczyzn 17, kobiet 17, chrześcijan 23, żydów 11, (zgonów 4); na błonicę (difteryt) zachorowań 9, w tem mężczyzn 4, kobiet 5, chrześcijan 4, żydów 5, (zgonów 2); na różę zachorowań 6, w tem mężczyzn 3, żydów 3; na gorączkę połogową zachorowała jedna żydówka, zmarła; na gruźlicę zmarło osób 24.

Zatwierdzone plany.

Na onegdajszym posiedzeniu wydziału budownictwa zatwierdzono plany budowlane w następujących nieruchomościach: J. Brauzera, Al. Kościuszki 29, budowa filtrów biologicznych; Władysława Szulca, Stefana 13, budowa budynku mieszkaniowego; Henryka Trenklera, Nowo-Krótki 9, dobudowa ścian; Z. Salomonowicz, Nowo-Targowa 3-5, budowa parterowego murowanego budynku dla wyrobu tektury smolewcowej; Bluma i Monitza, Pusta 30, budowa murowanego parterowego domu mieszkaniowego.

Oprócz tego zezwolono na rozbiórkę starych domów drewnianych Jeruchema Kempnińskiego, Zgierska 86-88 i Edwarda Majznera, Kielna 17.

Sród pracowników biur miejskich.

Onegdajsze nadzwyczajne zebranie członków Związku pracowników biur miejskich odbyło się przy 449 obecnych a po-

między 1150 ogólnej liczby zrzeczonych. Przewodniczył p. Ładewski. Na zebranie przybyło 25 zaproszonych delegatów Związku zawodowego robotników miejskich, w celu zadokumentowania solidarności swej w sprawie żądań pracowników biurowych. Delegaci ci przez ogólne zebranie dopuszczeni zostali do uczestnictwa w dyskusjach, bez prawa udziału w głosowaniach.

Po odczytaniu protokołu z poprzedniego zebrania, który z poprawką niewielką przyjęto, na mównicę wszedł inż. Ulicki, który referował rezultaty ostatniej uchwały Rady Miejskiej w sprawie częściowego odrzucenia żądań pracowników biur miejskich i zatwierdzenia projektu dodatków drożyznianych, przedstawionego Radzie przez magistrat. Na to mówca odczytał dwa wnioski, zaprojektowane przez grupy członków zarządów związku biurolistów miejskich i związku robotników miejskich, które wniosły do prezydium zebrania w formie dezyderatów.

Tak nad uchwałą Rady Miejskiej jak i powyższymi dezyderatami wywiał się następnie gorąca dyskusja, w której na zaznaczenie zasługiwano przemówienia N. wosielskiej, Zrsa, Szenberga, Ulickiego, Dudzińskiej. Dyskusja trwała przeszło 3 godziny.

Większość mówców stała na stanowisku, iż pomimo nieprzechrznej uchwały Rady Miejskiej nie należy dopuszczać do bezrobocia biurolistów miejskich ze względów humanitarnych, gdyż strój pracowników miejskich dotknąłby ciężko biedne warstwy ludności miasta i mógłby wywołać groźne rozgorzyczenie przeciwko strajkującym.

Niektórzy z mówców podbrnęli również niemożność porzucenia przez władzę na demokratyczny charakter składu magistratu i Rady Miejskiej.

Liczni mówcy składali do prezydium niżejżnane wnioski. Przewodniczący streszcisz w końcu rezultaty dyskusji, podał kolejno pod głosowanie wnioski mówców, przy czem większość głosów uchwalony został wniosek p. Waszkiewicza, który w streszczeniu brzmiał, iż ogólne zebranie wobec zignorowania przez magistrat i Radę Miejską słusznych żądań stowarzyszonych, proponuje przyjąć naice się assewować wypłaty drożyzniane, jednako bez zgody na obcińkowe propozycje zarządu miasta. Uchwalono również do wniosku tego poprawkę p. Żemoty o wrzuceniu zarządowi Związku wotum zaufania.

W wolnych wnioskach uchwalono polecić zarządowi poczynienie starań, w celu wyjednania w magistracie wydawania przez trzy zimowe miesiące po korekcie węgla na urzędnika i 10 pudów drzewa na trzy miesiące.

Żądania kominiarzy.

Zorganizowani w Polski Związek Zaw. strażaków i kominiarzy, kominiarze zwrócili się w dn. 6 b. m. do magistratu z żadaniami następującymi: 1) podwyższenie pensji o 75 proc., zarówno dla mistrzów, jak i dla czeladzi; 2) wypłacenie 13 pensji i przyspieszenie wypłaty takowej; 3) co roku miesiąc urlopu płatnego dla mistrzów i dwutygodniowe dla czeladzi; 4) przyspieszenie amundorowania zimowego zarówno dla mistrzów, jak i dla czeladzi, gdyż nie otrzymali jej w komplecie; podzielenie na oddziały w celu uniknięcia dalekiego chodzenia do pracy; 6) wydanie kolder, sienników i prześcieradeł, gdyż stare nie są przydatne do użytku; 7) opał dla oddziałów na zime.

Wsparcia amerykańskie dla żydów.

Na onegdajszym posiedzeniu Centralnego komitetu żydowskiego dla podziału wsparcia amerykańskich podzielono pomiędzy instytucje żydowskie w Łodzi na m. październik 125.000 marek.

Teatr Polski.

Ku uczczeniu pierwszej rocznicy wypędzenia najeźdźców z kraju, Teatr Polski daje dwa widowiska. Po południu o g. 3-ej po cenach popularnych odegrana będzie aktualna sztuka J. Borawskiego „Prusacy“, wieczór zaś o godz. 7.30 „Książę Józef Poniatowski“. W poniedziałek specjalnie widowisko dla żołnierzy. Odegrane będzie „Popychadło“ J. Szukiewicza.

Dyrekcji Teatru udało się pozyskać na dwa występy znakomitego artystę teatru Rozmaitości p. J. Węgrzyną. Pierwszy występ odędzie się we wtorek 11 b. m. w sztuce Hertza p. t. „Ks. Józef Poniatowski“.

T. M. M.

(P. H.) W nadchodzącą środę w towarzystwie miłośników muzyki wykonany będzie m. in. „Sektet“ Schönberga. Utwory tego kompozytora, ultramodernisty, narobiły w świecie dużo hałasu, a w Wiedniu podczas wykonywania jego kwartetu smyczkowego doszło do czynnych obelg pomiędzy „Szönbergistami“ i przeciwnikami „tuturizmu“ muzycznego. Interwenjowała nawet policja.

Do utworów dawniejszych, jeszcze futurystycznym nie technicznych, należy powyższy

B. P.

Janina z Heimanów Torończykowa

po krótkich lecz ciężkich cierpieniach zmarła dnia 6 listopada r. b. Pogrzeb grobich zwłok odbył się dnia 7 listopada r. b. o godz. 1-ej popołudniu.

Za okazane współczucie w oddaniu ostatniej posługi wyrażamy krewnym i znajomym serdeczne podziękowanie. Bolesnie dotknięci niepoważowaną stratą

793

Mąż, córeczka, synek i rodzina.

sektet p. n. „Verklärte Nacht“ podług wiersza cyklicznego Dehmila „Kobieta i świat“, a więc poemat muzyczny, który kompozytor, zażywający już wszechświatowego rozgłosu, wyposażył w przepyszne bogactwo barw, jakiego nikt dotąd nie osiągnął przy skromnych środkach sektetu smyczkowego.

Spodziewać się więc należy, że u nas do żadnych ekscesów nie dojdzie, gdyż w Warszawie krytyka domagała się powtórzenia tego niezmiernie ciekawego i oryginalnego utworu.

Artyści teatru Rozmaitości w Łodzi.

Wczoraj w teatrze „Scala“ odbył się pierwszy występ artystów warszawskiego teatru Rozmaitości w sztuce Franciszka de Curela p. t. „Taniec przed zwierciadłem“. Po zwiad należy artystów i współczuć z nim, iż byli zmuszeni grać przy takiej wystawie, jaką wczoraj widzieliśmy w „Scala“. Nie t z dziw ego, że za ówno p. Junosza Stępowski jak i ta i Gryficz Miłewska nie dali takich kreacji, jakie w tej samej sztuce widzieliśmy w Warszawie. Pozostawiając obszerniejsze sprawozdanie do numeru następnego, należy podkreślić, że kilka scen sztuki, dzięki pierwszorzędnej grze artystów, wwarło bardzo silne wrażenie. Dziś „Taniec przed zwierciadłem“ idzie poraz drugi i ostatni.

Odczyt A. Koziółkiewiczówny.

Dzisiaj o godz. 4 po południu p. Ada Koziółkiewiczówna wygłosi drugi z rzędu odczyt, poświęcony twórczości Wyspiańskiego.

Przy kasie odczytowej, Dzielna 44, można nabywać bilety również na cały cykl.

TEATR POLSKI (Dzielna 18).

pod dyr. Franciszka Rychtowskiego. Niedziela, 9 listopada. Ku uczczeniu Święta Narodowego. Popoł. o godz. 3 po cenach popularnych „Prusacy“, sztuka w 3 akt. J. Borawskiego. Wiecz. o godz. 7.30 „Książę Józef Poniatowski“ sztuka hist. w 4 akt. J. A. Hertza.

Skrzynka do listów.

Odpowiedź panu Czeraszkiwiczowi.

Z powodu listu p. Czeraszkiwicza, dyrektora gimn. państw. im. M. Kopernika, prezesa Koleja przelożonych szkół męskich Łodzi, Pabjanic, Zgierza etc. oświadczamy co następuje:

List nasz, umieszczony w pismach w dniu 28 października miał charakter zaawdomienia. Uważaliśmy za konieczne usunąć niemoralny stan rzeczy, uwidoczniiony w tem, że młodzież prowadziła akcję, potępioną publicznie przez Kole przelożonych szkół męskich w Łodzi.

Uważamy, że dyskusowanie w prasie codziennej spraw pedagogicznych o charakterze wewnętrznym szkolnym jest niedopuszczalne.

Jedynym właściwym terenem dyskusji są instytucje, grupujące nauczycielstwo i w tych instytucjach sprawę poruszamy.

Na napaść p. Czeraszkiwicza ze względu na ton jego listu, wysoce nie stosowny i niepoważny, uważamy za właściwe nie odpowiadać.

Dr. Kopyński Stefan, Koziółkiewiczówna Adela, Krukiewiczówna Kazimiera, Kurpiowski Tomasz, Lorenz Zygmunt, Wojeński Teofil, Wyszacki Henryk, Wyrzykowska Władysława.

Łódź, 7 listopada 1919 r.

Na list odpowiadamy w terminie spóźnionym, gdyż z powodu świąt kilka osób było nieobecnych w Łodzi.

Lekarz-dentysta I. Lew
Cegielniana M 36, (róg Piotrkowskiej)
przyjmuje codz. od 10-1 i 3-7 -w niedziele i święta od 10-12

Dr. Ludwik FALK
Choroby skórne i weneryczne przyjmuje od 10-12 r. i od 5-7 pp.
Nawrot 7. 720-3

Dr. Bolesław Kon
Choroby uzu i nosa, gardła i chirurga.
Piotrkowska 113.
Od 5-7 po poł.

O ile wzrosły ceny żywności?

LONDYN, 8 listopada. (PAT). Reuter. Detaliczne ceny środków żywności w Anglii stoją o 120 proc. ponad poziomem przedwojennym, we Francji 189 proc., we Włoszech 109 proc., w Szwecji 209 proc., w Stanach Zjednoczonych 80 proc., w Holandji 103 proc., w Kanadzie 93 proc. w Nowej Zelandji 48 proc.

Komunikacja Sztokholm-Gdańsk.

Warszawa, 7 listopada. (PAT). Poselstwo polskie w Sztokholmie donosi, że statki ze Sztokholmu do Gdańska odchodzą o sobotę o godz. 5 popoł. i przybywają do Gdańska w poniedziałki.

Amsterdamskie kursy dewiz.

Amsterdam, 8 listopada (PAT). Dewizy z 6 b. m.: Berlin 7.25, Wiedeń 2.45, Szwajcaria 47.65, Kopenhaga 56.80, Sztokholm 52.60, Chrystjanja 59.90, Nowy Jork 263.50, Londyn 10.09, Paryż 29.15, Bruksela 31.15, Madryt 51.75.

Kursy dewiz.

Warszawa, 8 listopada.

Funt sterlingi	181.-
Dolary	43.25
Franki francuskie	5.05
„ szwajcarskie	7.90
„ belgijskie	5.25
Liry	4.15
Marki fińskie	1.80
Leje rumuńskie	1.85
Lewy bułgarskie	—
Floreny holenderskie	15.95
Korony szwedzkie	10.35
„ norweskie	9.85
„ duńskie	9.25
„ austriacko-niemieckie	50.-
„ czeskie	98.-
Marki niemieckie	132.-
Kurs przerachowania na korony —	53.-

Giełda warszawska.

Dnia 8 listopada.

6% oblig. m. Warszawy 1915/16 r.	212.-	201.-
6% obl. m. Warszawy 1917 r. za 100 mk.	—	—
5% oblig. banku ziemsk. za 100 mk.	103.-	97.-
4 1/2% listy zastaw. ziemskie A i B	178.-	179.-
4% listy zast. ziemskie	—	—
5% listy zast. m. Warszawy po 3000 i 1000	208.-	200.-
4 1/2% listy zast. m. Warsz.	193.-	183.-
5 pr. listy zast. m. Łodzi	150.50	151.-
4 i pół pr. listy z. m. Łodzi	—	—
Ruble carskie	117.50	115.-
„ ruble dumskie	51.50	51.00
Korony	55.40	54.90
Franki	—	—
Sterlingi	—	—
Dolary	—	—

Gabinet Dentystyczny

E. FUCHS

Nawrot 4.

Ceny przystępne dla mniej zamożnych.

Leczenie chorób zębów i jamy ustnej. Porcelanowe i złote korony, oraz zęby sztuczne bez podniebienia. 48-11
Godziny przyjęć od 9-ej do 7-ej. Ościelano przyjmuje od 11 do 1 i od 5 do 7-ej.

DOM HANDLOWY ADOLF ŚWIECA, Eksport—Import. GDAŃSK,

Kohlenmarkt 7. Telefon 22-95. Adres telegr.: „SWIECADO“.

Składy w Nowym Porcie.

Oddział w Warszawie, Marszałkowska 146.

Adr. telegr. „Swiecado“. Telef.: 26-36, 29-73, 221-II, 221-12, 82-II.

POLECA:

Śledzie: szkockie, holenderskie, norweskie, szwedzkie;
Sardynki: portugalskie, francuskie, norweskie, szwedzkie;
Kawa: Jawa, Santos, Guatemala, Robusta etc.;
Cukier: holenderski, jawnski, amerykański;
Ryby: suzione, solone w różn. gatunkach;
Herbatę: jawnką, cejlońską, effińską;
Pieprz: Lampong, Singapere, Telihery;
Czekoladę, kakao, cukierki, miód,
 oraz ryż, makaron, rodzynki, konserwy rybne, mięsne, z jarzyn i owoców, oliwy, tłuszcze, wina, likiery, wódki i wszelkie towary kolonialne.

Sprzedaz wyłącznie ładunkami wagonowymi. Ceny ściśle rynkowe.

Na telegraficzne i pisemne zapytania dajemy niezwłocznie wyczerpujące odpowiedzi.

311-1

Obuwie

!! Amerykańskie !!

w lepszym gatunku poleca

Dom Handlowo-Komisowy DRUTOWSKI i S-ka
90 Piotrkowska 90.

300 ctr. tytoniu liściow. zamorskiego duże brązowe liście, 1 towar
 200 ctr. tytoniu zamorskiego cienko krajany, w opak po 100 gr. 1-a towar.
 4 miliony papierosów z munsztukami papierow. w opak. po 10 sztuk ze składu w Gdańsku z prawem wywozu do Polski poleca zaraz Fabryka Papierosów i Tytoniu L. Werblowsky, Memel.
 213-6

SZWACZKI

do szycia białyni mogą się natychmiast zgłosić do fabryki **Alfreda Horaka, Bore-sza № 9.** 530-8

Instytut Roentgenowski

przy lecznicy Unitas, Pusta 19 pod kierunkiem **D-ra H. Goldberga.** Prześwietlenia, zdjęcia i leczenie. Godziny przyjęć od 10-12 i od 4-6 popoł. 452-4

Krawiec Męzki

A. Gelassen, Łódź, Piotrkowska 108, II piętro, front.

Poleca na sezon bieżący najnowsze fasony. Specjalność roboty futrzanej.

Ogrzewanie na parę z kaloryferami

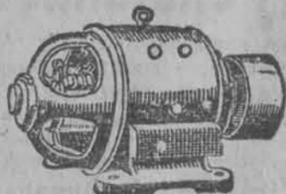
dla zakładów stolarskich **bardzo tanio do sprzedania. Bracia Hartmann, Samier (Poznańskie).** 553-3

Biuro elektrotechniczne Warsztaty reperacyjne P. SZULC i S-ka.

Łódź, ul. Andrzejka № 9.

Przyjmuje się wszelkie roboty w zakresie elektrotechniki wchodzące: reperacje dynamomaszyn i motorów wszelkich systemów, urządzenia elektryczne, regulacje lamp luko-wych i urządzeń sygnalizacyjnych, badanie odgromniko-wych urządzeń. 183-2

SWIERZBE SKABIODERMA MOTOR

Biuro Elektrotechniczne „ELEKTRON“ Łódź

Piotrkowska № 117. Urządza wszelkie INSTALACJE w zakresie elektrotechniki
Składy Elektrotechniczne
 Hurtowa i detaliczna sprzedaż
Olejów, Smarów i Chemikalij.

Dnia 10-go listopada zostają otwarte Popołudniowe Kursy Przygotowawcze

w zakresie 8-tych klas gimnazjum filologicznego, prowadzone przez studentów specjalistów. Zapisy przyjmuje kancelarja kursów przy ul. Zawadzkiej 12 u p. Caryskiego w godz. 12-2 i 7-8 pp.

Kierownik Kursów **M. Markowicz.** 576-2

Na sezon szkolny

poleca **KAJETY**, oraz przybory piśmienne wszelkiego rodzaju **specjalnie zniżonych** dla uczącej się młodzieży cenach z powodu powszechnego nauczania. Skład papieru i materiałów piśmiennych **A. U. Luksenberga, Łódź, Piotrkowska № 31.**

Daleko świecące LAMPKI kieszonkowe najlepsze

Baterje

Rozmaite: Zapalniczki, Krzemienie Koszulki do gazu jeszcze przedwojenne „AUER“ Piotrkowska 146, obok Ewan-gielickiej.

Lecznica Lekarzy Specjalistów.

Piotrkowska № 17, drugie podwórze.

9-10 ch. chirurg., uszu, gardła i nosa codz. **Dr. H. Goldberg**
 9-10 choroby oczu codziennie **Dr. Garliński**
 10-11 choroby wewnętrzne codziennie **Dr. Magdziński**
 11-12 chor. wener. i skórne codzienne **Dr. Dutkiewicz**
 11-12 choroby kobiece codziennie **Dr. Ługowski**
 12-1 chor. wewnętrz. i dzieci. (pluc i serca) **Dr. Osiecki**
 12-1 chor. kobiece i chirurg. codz. **Dr. Artyfikiewicz**
 1-2 chor. skórne i weneryczne codz. **Dr. Skusiewicz**
 2-3 chor. nerwowe poniedz., środa piątek **Dr. Mittelstaedt**
 2-3 choroby oczu codziennie **Dr. Michalski**
 3-4 choroby skórne i weneryczne codzienne **Dr. Bernard**
 3-4 choroby wewnętrzne i dzieci codziennie prócz środy i soboty **Dr. Jokić**

UWAGI: 1) Lecznica otwarta codziennie prócz świąt;
 2) Porada 5 mk. Operacja i opatrunki wszelkiego rodzaju—od umowy. 4085-26

Zakład krawiecki męski A. Mordkiewicz, Łódź 109 Piotrkowska 109

poleca się Sz. Klienteli **najnowsze żurnale angielskie i francuskie.** Wykonanie wykintów. Przyjmuje oboty futrzane. **Specjalność bakiesz.** 820-1

Nowo utworzony Zakład Zegarmistrzowski przy ul. Nawrot № 4 718-4

Jana Chmiela

przyjmuje do reperacji zegary, zegarki, autyki wszelkiego rodzaju. Wykonywanie precyzyjne na ściśle oznaczony czas. Również posiadam wszelkie biżuterie z złota i srebra po cenach możliwie najniższych.

Zkalknia sztuczna.

Tkanie różnej formy dziur sztucznie ale do poznania tak w męskim, damskim i wojskowym ubiorze, jak we wszystkich towarach. Piotrkowska 117.

Lekarz-Dentysta

Feliks Seidengart
 ZAWADZKA № 10.
 Przyjmuje 10-1 i 8-7.

Stenotypistka

władająca zupełnie językami polskim i niemieckim, poszukiwana dla interesu agenturowego. Oferty proszę złożyć pod „K. K. K.“ w adm. Głosu. 654-2

Zarząd Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości m. Łodzi przy ul. Krótkiej pod № 4

przyjmuje od swych członków zapisy i wpłaty na drzewo opałowe suche, po taniej cenie.

Ze względu na ograniczoną ilość drzewa tylko najwcześniejsze zapisy będą uwzględnione.

Prezes: Gustaw Klukow. Dyrektor Biura: Artur Credo. 661-3

KEAN

na ekranie

644-3

Kiedy?

Do jednej z większych fabryk poszukuje się

krojczonego

oraz majstra

do szwalni, obeznanego z maszynami do szycia.

Oferty pod lit. „J. W. 25“ do adm. Głosu.

CZEKOLADĘ SZWAJCARSKĄ

różnych pierwszorzędnym firm w największym wyborze poleca hurtowy skład cukrów i czekolady

F. PINCZEWSKI

Krótką 6a obok hotelu „Savoy“

Tylko hurtowo! 621-2 Tylko hurtowo!

Zawiadomienie.

Zakład Fotograficzny

p. f. „**J. TYRASPOLSKI**”, Piotrkowska 76

(właściciel J. Buchcar).

Niniejszym mam honor zakomunikować Szanownej Publiczności, że po 5-cioletniej nieobecności w kraju objąłem napowrót osobiście kierownictwo mego zakładu fotograficznego. Nadmieniam przytem, że zakład mój zaopatrzony jest w najnowsze aparaty i że zdjęcia uskutečním z zastosowaniem najświeższych wynalazków z dziedziny fotograficznej. Wykonanie wysoce artystyczne, zdjęcia według wzorów paryskich i londyńskich.

Z uszanowaniem
J. BUCHCAR.

UWAGA: Niepogoda nie wpływa na dokładność zdjęć.

150-2

Kino Polonia
Konstantynowska 16.

Ostatnie dwa dni

W SZPONACH GROźNEGO ORŁA

Nieporównany pod względem treści i sensacyjnych momentów dramat w 6 części. **słynni szympansi** w rolach główn.

Jack i Coco

Uwaga! W 4 akcie przedstawiona będzie sensacyjna scena

Porwanie dziecka przez orła.

Ceny niższe.

PIĘKNOŚĆ jest BOGACTWEM

SIWE lub szpakowate włosy szpecą każdą twarz robiąc ją starą i zwiędłą. **Farba do włosów W. Seegera,**

sznana na całej kuli ziemskiej jako jedna z najlepszych, odznaczona kilkakrotnie złotymi medalami, barwi szybko i trwale posiadając włosy naturalnymi kolorami blond, chatał, brun i noir. Nieszkodliwość zaświndeczona przez przysięgłych chemików i lekarzy. Sposób użycia bardzo prosty. Cena pudełka 7 mk. 50 fen. Prawdziwa tylko z mark. fabrycznej „latająca rybka”, znajduć we wszystkich skład. apt., perfumerjach i większ. zakł. fryzjerskich. Przy kupnie należy zwracać uwagę na markę fabryczną. 14459-20

OGŁOSZENIE.

Podaje się do wiadomości, że karty żywnościowe okresu 114-go zostały unieważnione, przypadający zaś na takowe kontyngens mąki i chleba wydany zostanie w jednym z okresów następných po nadejściu większych transportów zboża i mąki, jakie oczekujemy.

O terminie rozpoczęcia realizacji karty żywnościowej okresu 115-go i o ważności jej odcinków podane zostanie osobne zawiadomienie.

Magistrat

Komitet Rozdziału Chleba i Mąki.

Łódź, dnia 9 listopada 1910 r.

722-1

TANIO!

- Madopolamy od mk. 9.-
- Wsyjy . . . 9.-
- Fianele . . . 11.-
- Szewiety na damsk. 38.-
- paltu . . .
- Boston granat. 50.-
- Portjery z 3 połówek 95.-
- Całgi 5.50

POLECAJĄ

Drukier i Chari
Piotrkowska 39
długa brama, I p.

Pralnia Chemiczna i Farbiarnia

na bardzo dogodnych warunkach do sprzedania. Wiadomość w administr. 497-3

Pensjonat

przy porządnej rodzinie, w do oddania dwa umeblowane pokoje z całkowitem utrzymaniem. Piotrkowska 145, m. 35. 443-3

Fisharmonja Organy

2 manualne, nożna klawiatura okazujnie do na ycia. Dom Handlowo-Komisowy **L. DRUTOWSKI i S-ka** Piotrkowska 90. 480-3

Dr. S. Kantor

Specjalista chorób wenerycznych skórnych i dróg mocznicowych Leczenie promieniami Röntgena i ewintem

Piotrkowska №144, róg Ewangelickiej. Godziny przyjęcia: 9-2 rano 4-8 po poł. Dla pań od 5-6 p. 451-30

Choroby skórne, weneryczne

Dr. S. Śewkowicz

Konstantynowska 12 Przyjmuje od 9-11 i od 6-9 w. dla pań od 5-6 po poł. 2238-01

Dr. Dutkiewicz

Ordynator Szpitala Miejskiego dla chor. skórnych, weneryczn. **Piotrkowska 50.** Przyjmuje od 9 do 11 r. i od 4 do 7 wiecz. 408-10

Lekarz-Dentysta SALA LEWITA

b. gł. asystentka w gabinecie dentystycznym p. E. Fuksa przyjmuje w gabinecie własnym. **Piotrkowska 83.** 496-3

Dr. I. Silberstrom

Ordynator Ambulatorjów Miejskich dla Chorób skórnych i wenerycznych. **ZIELONA № 11** (róg Zac. hodniej) Przyjmuje od 4-8 wiecz. 960-3

Institut de Beauté de M-lle Mitakowska

Łódź, ul. Zawadzka 6. (uczelnia prof. Archaubeau w Paryżu).

Specjalne francusko-kosmetyczne masáže za pomocą środków lekarskich. Higieniczne pielęgnowanie i odmładzanie cery

TWARZY

Usuwanie zmarszczek, wągrów, piegów, krostowatej i ospowatej cery i brodawek. Wzmocnienie porostu włosów. Usuwanie elektrolizą niepotrzebnych włosów na twarzy. Przyjęcia od 3-6 w. 785-1

Dr. Bajtler-Kurjańska

choroby kobiece i akuszerja wznowiła przyjęcia chorych. Przyjmuje od 4-6.

Al. Kościuszki 32.

Akuszerka Pipikowa

Łódź, Piotrkowska 132 m. 14. Dla pań przyzdnych swobodny lokal. 311-10

Massband

(taśmy do mierzenia) kupuje 483-3 **HOLCMAN,** Zachodnia № 65. 475-18

Gabinet dentystyczny

Łuboszyc-Gecowowej w Łodzi ul. Wschodnia 31 Godz. przyjęć 10-1 i 3-6

Drzewo budowlane, stolarskie heblowane i fugowane

do podłóg, okna, drzwi i rusztowania najtaniej tylko u **Rudolfa Keilicha** Kilińskiego 122.

Ważne dla Pań!

Pierwszorzędna pracownia okryć i kostjumów damskich, a także wykonywa różne futry i roboty, podług najnowszych modeli **I. H. Cyme-man,** Piotrkowska № 31, lewa oficyna, II piętro. 753-3

GABINET DENTYSTYCZNY

w mieście powiatowym w pobliżu Łodzi (bogata okolica) do wydzierżawienia. Oferty sub „S. T.” w admin. „Głosu”. 692-3

NA WYPŁATĘ

towary damskie, męskie, dziecięce, obrusy i koljery **Ch. Markowicz i S-ka** Piotrkowska № 37, w podwórzu.

Dr. L. Prybulski

Zawadzka № 1, róg Piotrk. Choroby skórne, weneryczne, moczościowe. Zastępuje Dr. H. Wurcelman z Warszawy. Godziny przyjęć 5-8 wiecz. 709-21

Kawaler

z 4 kl. wykształceniem potrzebny od zaraz. Kilińskiego 42, Maliniak, od godz. 1-3 i od 8 wiecz. 569-2

Kupuje

wszelkie futra, Dzielnia 10 front, 4-cze piętro. 620-1

Dr. M. Papierny

Akuszer i specjalista chorób kobiecych. Południowa 23 Przyjmuje od 9-11 r. i od 4-6 po poł. 475-18

Dziś drugi ostatni gościnny występ art.

Teatru „Rozmaitości”

w Warszawie w gmachu teatru „Scala”

Po raz pierwszy w Łodzi

o godz. 8.30 wiecz.

Po raz pierwszy w Łodzi

Taniec przed zwierciadłem

sztuka w 8 aktach Franciszka de Curel

reżyserował Kazimierz Junosza-Stępowski

W rolach głównych **Kaz. Junosza-Stępowski, Alina Gryficz-Mielewska, Eugenja Weryho i inni.** Ceny miejsc od 8 mk. — 20 mk. Bilety wcześniej są do nabycia w kasie teatru od 10 rano do końca przedstawienia Teatr ogrzany: 652-2

Odeon

Tylko jeszcze dziś i jutro!

Ulubienica publiczności
nocna gwiazda kinematograficzna

OSSI OSWALDA

w niebywalej farsie

ŚWIEŻO UPIECZONA MILJONERKA.

Nad program:

Miłosna ofensywa

Przewyborna farsa duńska, wytwórni „NORDISK”.

Początek przedstawień codziennie o godz. 3-ej.

Ogłoszenie.

Podaje się do wiadomości zarządów czynnych zakładów przemysłowych i instytucji o charakterze wytwarzającym, zatrudniających nie mniej jak 5 pracowników, którzy uprawnieni są do otrzymania dodatkowych racji żywnościowych, że, w myśl rozporządzenia Ministerstwa Apropijacji z dnia 8 października r. b. winny złożyć podwójne imienne listy wszystkich swych pracowników, niezależnie od rodzaju ich zajęć, zaświadczone przez Inspektora Pracy na miesiąc grudzień r. b. do Magistratu, Wydział Zaprojektowania Miasta, ul. Średnia Nr. 16, przed 20 listopada r. b. zastrzegając, że listy, złożone po tym terminie będą kwalifikowane na miesiąc styczeń 1920 roku.

Miejska Komisja Kwalifikacyjna.

przy Magistracie m. Łodzi.

779-1

Zapalniczki

większą ilość, oraz kamienie do takowych z powodu wypełnienia składni po cenach umiarkowanych do oddania

Sklep Handlowo-Komisowy „Rekord”
Piotrkowska 148. 567-8

CHUSTKI!

ZIMOWE różnych wielkości w ładnych deseniach po cenach umiarkowanych poleca 735-1

Skład resztek **DZIELNA 34** poprz. ofc i piętro.

Skóry,

transport nadszedł z zagranicy, sprzedaje na zelówki i podszwy krzyże, boki, karki i t. d.

Salomon Bialer, Wólczańska 65. 760

Przedstawiciel na Łódź i okolice, oraz hurtowa sprzedaż **D. MARKUS, Piotrkowska № 59.** 835-6

ZARZĄD

Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości

m. Łódź, przy ul. Krótkiej pod № 4

podaje do wiadomości, że w czwartek dn. 13 listopada 1919 r. o godz. 4 pop. w lokalu Stowarzyszenia przy ul. Krótkiej pod № 4 odbędzie się

Nadzwyczajne Ogólne Zebranie

członków Stowarzyszenia w sprawie stróżów domowych. Prosimy pp. członków naszego Stowarzyszenia o liczny udział w zebraniu.

Prezes: Gustaw Klukow.

Dyrektor Biura: Artur Credo.

Niniejszym podajemy do wiadomości, że nasze

Mechaniczna tkalnia i skrecalnia

zostały uruchomione, i, że przyjmujemy do skrecania, oraz wszelkie roboty wchodzące w zakres warsztatów kortowych i angielskich.

Z poważaniem
Kembliński i Bossak
Długa № 80.

Dr. med. Z. GOLCZ

Chor. skórne i weneryczne
Godz. przyjmuję: od 11-12 i 3-7 1/2 w, w niedzielę od 9-12

Andrzeja 3, I p. 464-15

Reparacje futer

wykonane podług najnowszej mody; kupco wszelkich wyrobów futrzanych.

Piotrkowska 38, front, I-e p. 783-1

NAJTANSZE ŹRÓDŁO

Ważne dla kupców!

Cajgi	od Mk.	500
BARCHANY	" "	775
FLANELA	" "	1075
MADEPOLAM	" "	825
i płótno	" "	875
PŁÓCIENKA	" "	875
SURÓWKA prima	" "	875
POURPOUR czerw.	" "	1475
GAJG-KORT podw.	" "	2150

Płótno

prześcieradł. " " 1750

UWAGA: Ceny w pół matracz.

oraz towary w lepszych gatunkach jak zagraniczne szewioty i sukna na damskie ubiory, ładne korty na męskie ubiory, welury na palta i podszewka. Wszystko bardzo tanio, bo w mieszkaniu Dzielna 34 prywatnym (nie-daleko kolei.) 297

Ceny stałe.

Po ukończeniu Wyższej Szkoły Krawieckiej w Warszawie, otworzyłem w Łodzi, przy ul. Nawrot 24

ZAKŁAD KRAWIECKI

Wykonuję wszelkie ob-stalunki solidnie po cenach możliwie przystępnych.
b. współpracownik firmy **I. POLAŃCZYK WINCENTY KLĄB**

Zgubione zostały karty węglowe:

- 1) Rancowicz Ignacy.
- 2) Silber Hymmail.
- 3) Wolnicka Zofja.
- 4) Lerke Rudolf.
- 5) Gołnik Rozalja. 783-1

Wieczne

Lampki elektryczne „MAGNET” bez baterji poleca

AUER, Łódź, Piotrkowska № 146, róg Ewangelickiej. 788-3

Zdolny sprzedawca

albo sprzedawczyni potrzebi do interesu branży papierowej, oddziału detalicznego. Oferty sub „Zdolny” w adm. Głosz. 676-2

Ważne dla Pań!!

Taniej niż wszędzie

Są do nabycia:

Biały towar (Madapolam) od Mk. 8.50

Surówka i Płócienka kolor. na wyspy i poszwy od Mk. 10 i 12

Flanela (Barchany) od Mk. 12.—

WELNA gładka i szkocka od Mk. 20

Korciki, Sukno i Bostony Po Mk. 30, 40, 50, 65 i 75.

M. BRYL, Piotrkowska 56 w podwórzu, III wejście, parter. 790-1

Poszukuję mieszkania

od 3 do 6 pokoi z wszelkimi wygodami w lepszym domu, zaraz lub od 1-go stycznia

Lorenz, Rokicińska № 32. 677-1

Świece lampy

elektryczne 10 i 16 świecowa, oraz

Wotam i Osram do 100 świec i pół watowych do 2.0 świec

po cenach przystępnych „AUER”, Piotrkowska 146, róg Ewangelickiej. 787-7

Ważne dla szkół!

Pomoce szkolne ze wszystkich dziedzin wiedzy, sprzedaje naj-taniej

„UNIVERSUM” Warszawa, Leszno 78, m. 8. 165-2

Dr. A. Poznański

Choroby uszu, nosa i gardła

Piotrkowska 61

przyjmuje od 5 i pół do 7 po poł. 496-10

Dr. Sołowiejczyk

hor. dzieci i wewnętrzne

Andrzeja 4.

Przyjmuje jak dawniej od 9-10 r. i 5-6 po poł. 702-22

Szyby okienne

od 11,12" do 18,20" na skrzytło poleca, również przyjmuje do szklenia po cenach umiarkowanych 670-2

A. STOPNICKI

Pl. Kościelny 5 (r. Zgierskiej, Filja Wólczańska 85.

Dr. Szumacher

choroby skórne i weneryczne. Godz. przyjm.: od 4 do 7, w niedziele i święta od 11 do 1 rano

Benedykta № 1. 175-11

Dr. med. Bronisław Frenkel Choroby nerwowe. Przyjmuje od 5 i pół do 7 i pół Krótka 10, parter. 175-11

Dr. med. Ernestyna Rozenblatowa Choroby oczu Przyjmuje od g. 9 do 11 i od godz. 6-7. Zielona 14 m. 8.

Herman Singer

Agentura Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń w Łodzi, ul. Średnia № 4

przyjmuje ubezpieczenia od ognia w szczególności budynki nieruchomości miejskich. Ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem i od rabunku.

UWAGA: Zwracam uwagę pp. właścicieli nieruchomości miejskich, że za 3-letnie polisy budynków miejskich koszty polisowe oraz opłaty stemplowe obliczone zostają za cały okres i przenoszenia więc tych ubezpieczeń do innych towarzystw przed upływem terminu polisy, naraża ubezpieczonych na powtórne opłacanie powyższych kosztów.

737-4

ZELUJCIE OBUWIE „ERFAGIEM”!!

Wszyscy, czy to chłop czy niewiasta Obuwie ze wszystkich krańców miasta „ERFAGIEM”, znanej z wytrwałości Zeluja bogaci i proszą...

Podzielownia nowego i starego obuwia sklep Komisowy „PROGRES” ul PIOTRKOWSKA 175. Cena zasadnicza 7 mk.

Po otrzymaniu 10 mk. wysła się pocztą odcinek powyższej skóry imit. i 20 ochraniający stal. na 2 pary dziec. z obcasami. 762-1

Ogłoszenie.

Ważne dla Pań! Ważne dla Pań! Po długoletniej praktyce w firmie A. Bekera, otworzyłem pracownię okryć damskich kostjumów, palt i futer przyjmuję obstatunki podług najnowszej mody po cenach niskich.

Z poważaniem Gh. Appel, ul. Cegielniana 50

prawa oficyna, I-e wejście, na part. UWAGA: Praktykowałem 5 lat w firmie Bekera.

Mechaniczna skrecalnia (Zwirnoroj) Jakób Kohn

ul. Benedykta № 17

przyjmuje do skrecania wszelkiego rodzaju przędze po cenach bardzo przystępnych. Wszelkie maszyny pomocnicze na miejscu. Mieszkanie prywatne Długa 67. 574-1

Klub młodzieży p. n. „Młodzież” w Łodzi.

W niedzielę, dn. 9 listopada o godz. 7 i pół wiecz. odbędzie się w sali „Hazomiru” odczyt z dyskusjami n. t.

„Zadania młodzieży w chwili obecnej”

w języku polskim i żydowskim. Referenci: t.t. Amsterdam i radna Gutgold-Zyngerowa. 769-1

Pierwszorządny Krawiec Wojskowy Sz. Weksler, ul. Piotrkowska 32

przyjmuje wszelkie zlecenia dla wojska z własnego i powierzono-go materiału, posiada na składzie wielki wybór kożuszków oraz wszelkie za faizze. Ceny przystępne. 67-2

Ogłoszenie.

W Urzędzie Sledczym do sprawy № 4928-19 B. IV. znajdują się następujące rzeczy:
1 garnitur męski brązowy w kratki. 1 kapa biała z koldry znac. lit. A. J. 2 białe poszewki znac. lit. A. J. 1 ręcznik z monogr. A. J., drugi ręcznik bez monogr. 1 koldra. 1 prześcieradło białe z monogr. A. J. 2 pary kałesonów. 3 koszule męskie białe, 2 worki, 1 biały szalik i plan znaleziony w ubraniu, stempeł meldunkowy i całówka.
Osoby, którym takie rzeczy w końcu października r. b. skradziono mogą zgłosić się do Urzędu Sledczego w Łodzi po ewtl. odbiór takowych.

Urząd Sledczy.

Zawodowa Szkoła Robót Ręcznych dla Kobiet Apolonji Kopydłowskiej Łódź, Piotrkowska № 154.

Prowadzone są działy: wszelkie roboty ręczne, koronkarstwo, kwiaty, koszykarstwo, introligatorstwo sjojd, roboty freblowskie, rysunki, wycinanki, szewstwo, tkactwo, kilinkarstwo, krój i szycie. Każdego działu można się uczyć oddzielnie. Szkoła wydaje świadectwa. Informacje i zapisy w kancelarii szkoły od 3-6. 724-1

ŁACINY
udziela studentka uniwersytetu warszawskiego
I. Birgerówna
Cegielniana № 2, m. 6.
735-1

Potrzebny jest majster do pończoszarni
z większą pensją. Wiadomość: Ch. Temkin, Wschodnia 43.

KUPUJE
brylanty, stare złoto, srebro, perły, diamenty, garnet, kwiaty lombardowe
płaci najlepsze ceny.
S. MILICH
Konstantynowska 7, prawa of., I p.
60-1

Poszukuję majstra do przedziałni
(Kremplmajstra). Zgłaszać się co dzień od 2-4 po poł. Łódź, p. 20, m. 8. 712-1

Ogłoszenia drobne.

AI AI AI AI AI AI Kupuje wszelkie futra, pianina, dywany, płacę najwyższe ceny. Wólczańska 43 m. 6. 341-30

AI AI AI AI AI AI Kupuje wszelkie futra — Płacę najwyższe ceny. S. Grosman, Piotrkowska № 24. Przyjmuję reparacje kunslerskie. 170-29

A. A. A. A. Najt.ńsza sezonowa wyprzedaż resztek na męskie, damskie i dziecięce ubiory i pa.ta. Bostony szewloty, kory, welury, sukna na kożuszki, wełna i bawełna, podszewka i watalina, jedwabie, etamiy, batysty, cajtł, barchany na posciel, wazpy, surówka, metal, na fartuski czarny lasting i atlas. Prawie o 50 procent taniej, niż wszędzie, bo w mieszkaniu prywatnem. Kilińskiego № 40 (Widzowska) fr. II p. m. 10 397-20

A. A. A. A. Kupuje żakiety karakulowe, pianina, dywany perskie, również zwyżajne, ceny najwyższe: hotel „Victorja”, Piotrkowska 67, pokój 7. 751-2

AI AI AI Kupuje nazywaną gar-derobę, futra, bieliznę, dywany, maszyny do szycia, kwiaty lombardowe, płacę najwyższe ceny. Wólczańska 43, m. 6. 337-3

A. A. A. Ważne dla Pań! Czysto wełniana flanela w białym, bordowym, szarym i ponowym kolorze na kapelusze, „beraty” bardzo tanio. Kilińskiego № 40 m. 10, fr. II-gie piętro na prawo. 398-10

A. A. A. 100 mk. placę za aparat starych zębów, również stare złoto. Ulica Andrzeja № 7, Nadrzywny. 415-5

AI AI Meble różne z kilku pokoi wyprzedam bardzo tanio. Piotrkowska 261, n. 4, II piętro front. 465-5

A. Noble różne, łózka materace, szafy, otomany, kredens, stół, krzesła, lustro. Bardzo tanio do sprzedania Piotrkowska 223-3, I p. front. 94-10

A. Weble z kilku pokoi, garnitur salonowy — sprzedam. Piotrkowska № 189 m. 9. 747-3

A. Komode łózka żelazne, jedno dziecięce, maszynę Singer sprzedam. Al. Kościuszki 26-7. 773-1

A. Lady student of London University wishes to give english lessons. Adress: 30 Dzieleńna, m. 6. Apply between 10-12, 8-4 p. m. 507-5

A. Sprzedam łózka, szafy, otomany, stół, krzesła, lustro, zegar, gramofon. Al. Kościuszki 26 m. 4. 599-2

A. Do sprzedania pianino dębowe, szafy, łózka, stoły, krzesła. Piotrkowska 35, mieszka. 26, w podwórzu, parter. 668-2

tkiszka Marja Kubicka przyjmuje Piotrkowska 199, m. 14. 97-8

Absolwentka Ryskiego Instytutu Muzycznego, 4-letnia rutynowana nauczycielka, udziela lekcji muzyki. Specjalność: gra fortepianową, nową ułatwioną metodą. Szkolna 17, m. 8, front. Od 6 i pół do 7 i pół. 914-7

Brylanty złoto, srebro, kwiaty lombardowe, oraz zęby sztuczne polimano kupuje i płaci najsumiennie. M. Chodźko, Zawadzka 21, front, 3 piętro. 45-4

Biegła maszynistka, obeznana z buchalterją, z 8-letnią praktyką, poszukuje posady biurowej. Oferty sub „G. L.” do adm. „Głosu”. 732-3

Orzewa I krzewy owocowe i ozdobne w wielkim wyborze poleca z własnych szkolek J. Stoński. Łódź, Brusa, Zdrowie. 86-4

Do sprzedania za 175,000 mk. pół domu w śródmieściu przy Al. Kościuszki z dochodem rocznym 17,000 mk. Oferty sub „M. M.” do Głosu. 212-5

Dom murowany dwupiętrowy z ofycynami i dużym ogrodem w śródmieściu do sprzedania. Wiadomość: Biuro „Promień” Piotrkowska 81. 683-3

Dwa pokoje elegancko umeblowane z elektrycznym oświetleniem, składają się z jadalni i sypialni (sypialnia na 2 łózka). Fabryczna № 1, m. 4, róg Kilińskiego. 621-3

Dom do sprzedania z powodu wyjazdu. Cena przystępna. Wiadomość — Częstochowska № 31. 365-6

Chcę pracować w charakterze uczenicy w jakimkolwiek biurze. Posiadam 4 kl. wykształcenie, znam rachunkowość, wiadom polskim i niemieckim. Oferty w Głosie pod „S. R.”. 402-3

Do wynajęcia pokój frontowy z oddzielnym wejściem, z elektrycznością, przy rodzinie. Przejazd 69 m. 16. 745-2

Cowód na zastawioną premjówkę Ser. 03080 № 83 na imię T. Briese w Banku Handlowym w Łodzi, został zgubiony. Znajdnca zechce takowy oddać w biurze tego pisma. 721-1

Do wynajęcia obszerny frontowy pokój. Benedykta 80 m. 11. 778-3

Dwa umeblowane pokoje razem lub oddzielnie do wynajęcia od zaraz ul. Ludwiki (Luizy) № 22, I piętro, m. 12. 770-3

Frontowe dwa lub trzy pokoje z meblami lub bez, nadające się i na biuro do wynajęcia przy ul. Piotrkowskiej № 1-9 m. 1, I-sze piętro. Ogładac można do 11 rano i od 2-5 po południu. 704-1

Fortepian okazyjnie do sprzedania. Grand-hotel, pokój 248, od 2 do 4 pp. 510-3

Futra przyjmuje do przeróbki i naprawy były kupiec L. Tarnowski, Wólczańska № 41. 067-8

Gry fortepianowej, nową ułatwioną metodą, udziela Absolwentka Ryskiego Instytutu Muzycznego, długoletnia doświadczone nauczycielka. Szkolna 17, m. 8, front, II piętro. Od 4 i pół do 6 i pół. 914-10

Krawaty przyjmuję do roboty, a także do przerabiania. Wólczańska 15, II podwórze, II piętro. 775-3

Kupię prywatnie dwa kołczyki z brylantami i pianino. Oferty sub „Okazja”, „Merkur”, Łódź, Piotrkowska 82. 768-3

Kupię dwie maszyny Singera do szycia, Pracownia sukien „Progres”, Dzieleńna 1, front, I piętro, m. 7. 767-3

Kupię kawiarnię, mleczarnię lub piwiarnię. Oferty nadsyłać do adm. Głosu z adresem oraz z ceną stałą sub „R. B.” 746-3

Kupię pianino, dobrze zaplaco. Wiadomość: hotel „Victorja” Piotrkowska 67 w szwajcara. 750-3

Kupuje różne kwiaty lombardowe, brylanty, złoto, a także i zęby sztuczne, nawet i polimane, płacę najwyższe ceny. Piotrkowska 9, lewa ofycyna II piętro, Kon. Urzędowo dozwolone. 446-24

Kupię stary futrzany żakiet: karakulowy, fokowy albo kasztankowy. Laskawe oferty proszę składać do adm. „Głosu” Polskiego sub L. K. 882-3

Krawaty wyrabiam z własnych materiałów i powierzonych materiałów. Przerabiam i odświeżam stare, Andrzeja 12. 584-10

Krawcowa znałna dobrze krój i szyje, poszukuje posady. Długa 31 m. 24, I piętro. 605-4

Lombardowe kwiaty, garnetowe, futra, dywany, bielizna, biżuterię, pianina, kasy i różne meble kupuje. Płacę najwyższe ceny. Sienkiewicza № 20 m. 16. 765-6

Manicurzystka z ul. Zawadzkiej 24 przeprowadzi się na Cegielnianą 19 parter, front. Przyjmuje od 10-2 i od 3-7. 771-3

Mo'ory benzynowa, kompletne urządzenia kinematograficzne, urządzenie i klej filmowy, sensacyjne filmy (programy) poleca wypożyczalnia „Merkur”, Łódź, Piotrkowska 82, Kino w Łodzi i na prowincji do odstąpienia. 761-1

Młody człowiek z wykształceniem średnim, z praktyką biurową poszukuje jakiegokolwiek posady popołudniowej od godz. 3-ej. Oferty złożyć proszę do adm. Głosu sub „A. R.” 602-2

Młody inteligentny i zamożny mężczyzna-polak pragnie poznać w celach matrymonialnych sympatyczną pannę lub wdówkę. Narodowość, wyznanie, oraz majątek nie gra roli. Oferty z fotografiami proszę składać w Głosie dla „Muzykalny”. Dyskrecja słowem honoru zapewniona. 703-2

Matematyk prof. gimn. (dypl. Peterab. Uniw.) 7-1, prakt. udziela lekcji. Piotrkowska 132, m. 20. 851-4

Moty używane, ewelne do fortepianu kupujemy. L. Drurowski, Piotrkowska 90. 618-5

Okazyjnie tanio do sprzedania palto zimowa z karakulowym kołnierzem i 2 jesionki. Wiadomość: Przejazd № 69, m. 13. 522a-2

Palio watowane męskie i futro opasy, oraz buty ciepłe do sprzedania. Pasz Szulca 15, m. 24, obejrzeć można 3-5 pp. 653-2

Pokój umeblowany, albo dwa pokoje z oddzielnym wejściem, odpowiednio na kantor lub interes. Zachodnia № 6, albo Cegielniana 23, m. 12 (dom przechodni). 471-3

Pokój umeblowany bez poscielii frontowy, ewentualnie z utrzymaniem. Andrzeja 43, m. 13. 442-3

Potrzebna inteligentna freblanka na przychodnią na popołudniowe godziny. Zgłaszać się Wschodnia 76 m. 9 od 10 i pół do 11 i pół i od 2-3. Świadectwa wymagane. 561-3

Pokój z elektrycznym oświetleniem odnajmę solidnej osobie. Piotrkowska № 101 m. 6, II p. front. 712-2

Pokój umeblowany dla solidnego pana, front, elektryczność. Cegielniana 47 m. 5, od 1-3 pop. 700-1

Pokój kawalerski frontowy, z oświetleniem, zaraz do wynajęcia. Wólczańska 98 m. 15. 682-2

Pokój frontowy z 2-ech oknami z osobnym wejściem umeblowany zaraz do odnajęcia. Kilińskiego 42 m. 11. 674-1

Pracownia okryć damskich przyjmuję kostjumy po 100 mk., palta 75 mk., a także wykonywa różne futrzane roboty podług najnowszych inżynierów. M. Rozenowajł, Wschodnia № 40. 731-1

Posesja w Rudzie do sprzedania. Wiadomość: Rudna, przodostatni przystanek Grodzki. 736-4

Przyjmuje skóry do garbowania, oraz do wyprchania ptaki i zwierzęta. Kilińskiego № 96, wejście z Nawrot, zakład zoologiczny. 749-3

Potrzebna freblanka do 4-letniego chłopca z dobremi świadectwami. Rapoport, Al. Kościuszki 29, zgłaszać się między 3-4 pp. 781-2

Poszukuj mieszkanca z 3 pokojami z kuchnią i wykładami za wynagrodzeniem od 150 do 200 mk. Oferty do adm. Głosu sub „J. Z.” 684-2

Pokoi frontowy przy Intelizentel rodzinie do odnajęcia. Kilińskiego 83, I piętro, front, m. 4, zastac można od 3-6. 502-3

Rezerwoar żelazny do wody szeroka Warszawska Ziemianka T-wo Mleczarskie, Aleje Kościuszki 29. 799-8

Rysunko, malarstwa, metody krośnienia wykłada nauczyciel specjalista z 11-letnią szkolną praktyką. Sz. Jakubowski, ulica Nowo-Targowa 14. 739-10

Smazne obłady gospodarskie. Sienkiewicza 29, fr. m. 13. 790-4

Sol dny młody człowiek poszukuje ciepłego pokoju, elegancko umeblowanego, z centralnym ogrzewaniem lub opalem w centrum miasta. Oferty pod „Solidny” w adm. Głosu. 702-1

Sprzedam suknie, bieliznę, buty długie, kapy jedwabne i firanki. Wólczańska № 147 m. 80, od 12-ej do 3 ej. 774-3

Szafa do sprzedania za 125 marek. Wiadomość: Nowo-Cegielniana 24 m. 6, front. 772-1

Student Un. W. udziela lekcji. Specjalność: polski, matematyka, łacina, chemia, fizyka. Wiadomość ul. Kilińskiego 110 u P. Kona. Od godziny 10-12. 400-3

Wynajmę pokój z meblami lub bez, z osobnym wejściem i elektrycznym oświetleniem. Szkolna 83, Zylberszyc, I piętro, ofycyna. 473-3

Ważne dla Pań! Robota bluzki m. 12, spodniczki 12, kostjumy 50, palta 50. Piotrkowska 154 m. 18. 723-1

Ważne dla Pań! W pracowni sukien i okryć damskich pani P. Hauser przyjmuje się obstaunki na kostjumy, palta i suknie, oraz wszelkie roboty kunslerskie, wykonywując je podług najnowszych żurnali, rustownie, starannie i tanio. Główna 31 m. 56 w prawej ofycynie. I wejście, II piętro. 739-3

Wózek dziecienny sportowy kupię. Oferty w administ. Głosu pod „Sportowy”. 655-2

Wykwintny manieur wykonywa M-me Gustawa, Sienkiewicza 50 m. 36. Przyjmuje od 10-12 bezpłatnie, od 2-7 płatnie. 618-3

Waga decymalna do sprzedania. Ginsberg, Kilińskiego 42, III piętro. 558-1

Woźny potrzebny do sprzątania. Gimnazjum — Wólczańska 23. 761-3

Zakład elektrotechniczny przyjmuje do reparacji motory, dynamomaszyny, instalacje w fabrykach i na prowincji, konserwacja różnych instalacji elektrycznych, przeróbka tyrandoll orazowych na elektryczne. Piotrkowska № 197-8, róg Karola. 726-1

2 frontowa pokoje z kuchnią umeblowane z gazowym oświetleniem zaraz do wynajęcia. Polmalowa 25, III piętro, Perebryska. 704-2

50 m rek mieszkanie. Doświadczony korepetytor przygotowuje w zakresie 4 klas, szkół średnich w grupach i pojedynczo. Ulica Kilińskiego № 31-7, w godz. 12 i pół do 1 i pół i 7-8 w. 602-3

300. Rzadka okazja! Wyprzedaje beklekse długie i krótkie również burki wyrobione z dobrego towaru, a dobra podszewka po cenie 300 marek. Sprzedaje też różne dobre spodnie po cenie przystępnej. Sprzedaje wszystkie, żeby zdążyć skorzystać z tej okazji. Kto w parę przybiegł, ten skorzysta, gdyż będzie mógł za tę samą cenę wybrać sobie najlepsze beklekse. Adres: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 848-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć wspólnika, odstąpi interes całkowicie. Proszę nie zaniedbywać tej okazji, gdyż jest to bardzo korzystny interes. Wiadomość: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 317-3

Zagubione dokumenty:
Przezińska Janina zgubiła paszport rosyjski wydany w Rudzie Malinlekiej. 757-1
Bentz Amalja zgubiła kartę węgiewą. 729-1
Jausman Hendler zgubił paszport, wydany w Łodzi. 593-3
goldman Szmul Gersz zgubił paszport tymczasowy wydany w Łodzi. 740-3
goldman Jakob zgubił paszport 6 wyd. w Łodzi. 710-3
Gulder Hersh zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 599-3
Gorezycka Agata zgubiła paszport niemiecki, wydany w Łodzi, oraz kartę węgiewą. 603-3
Gotesdiner Salomon zgubił paszport niemiecki, wydany w Łodzi. 616-3
Hurwicz Szlama zgubił kartę węgiewą. 781-1
Heiman Mojżesz zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 690-3
Hajborn Samuel zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 697-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć wspólnika, odstąpi interes całkowicie. Proszę nie zaniedbywać tej okazji, gdyż jest to bardzo korzystny interes. Wiadomość: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 317-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć wspólnika, odstąpi interes całkowicie. Proszę nie zaniedbywać tej okazji, gdyż jest to bardzo korzystny interes. Wiadomość: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 317-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć wspólnika, odstąpi interes całkowicie. Proszę nie zaniedbywać tej okazji, gdyż jest to bardzo korzystny interes. Wiadomość: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 317-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć wspólnika, odstąpi interes całkowicie. Proszę nie zaniedbywać tej okazji, gdyż jest to bardzo korzystny interes. Wiadomość: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 317-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć wspólnika, odstąpi interes całkowicie. Proszę nie zaniedbywać tej okazji, gdyż jest to bardzo korzystny interes. Wiadomość: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 317-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć wspólnika, odstąpi interes całkowicie. Proszę nie zaniedbywać tej okazji, gdyż jest to bardzo korzystny interes. Wiadomość: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 317-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć wspólnika, odstąpi interes całkowicie. Proszę nie zaniedbywać tej okazji, gdyż jest to bardzo korzystny interes. Wiadomość: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 317-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć wspólnika, odstąpi interes całkowicie. Proszę nie zaniedbywać tej okazji, gdyż jest to bardzo korzystny interes. Wiadomość: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 317-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć wspólnika, odstąpi interes całkowicie. Proszę nie zaniedbywać tej okazji, gdyż jest to bardzo korzystny interes. Wiadomość: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 317-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć wspólnika, odstąpi interes całkowicie. Proszę nie zaniedbywać tej okazji, gdyż jest to bardzo korzystny interes. Wiadomość: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 317-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć wspólnika, odstąpi interes całkowicie. Proszę nie zaniedbywać tej okazji, gdyż jest to bardzo korzystny interes. Wiadomość: P. Gerszon, Piotrkowska № 31, poprzeczna ofycyna, parter. 317-3

50,000. Bardzo korzystny interes. Poszukuje wspólnika do dobrze i korzystnie interesu. Interes ten znajduje się w powiatowym mieście, lecz nie w Łodzi. Stanowi on sprzedaż konfekcji męskiej, damskiej i dziecięcej. Jak również i manufaktury. Kapitał potrzeba do 50,000 marek. Poszukuje wspólnika dlatego, gdyż fabrykę towarów w Łodzi i nie może jednocześnie interesu doglądać. Uwaga: W razie, gdyby reflektant nie zechce mieć